

Skane
Skytts härd.
Från Alstads sn.

M. 7143: 1-33.

Uppst. av
Olof Christoffersson
Från Alstad.
int. 1939-40.

Register.

Föräldrs märkesdagar (förråda kalender-
rum s. minnesrum.)

s. 1-33.

Räkna på fingerknogarna - i st. f.
almanack, - olika rim.

s. 2-3.

Kunstavar

s. 1-2, 4,
s. 5

Rim om månadernas dagantal.

s. 3.

Väderstreckens namn.

s. 3.

Januari månad.

s. 4.

Tyder ö. märken nyårsdagen.

s. 5.

Knut höj julen ut; rim.

s. 6.

Fägen om Knut den helige, som kom i
strid med skänningar ö. hällänningar.

s. 6.

Klä ut en "bobbe" med halmkrans
20:e dag jul.

s. 6-7.

Pauli dag, d. 25:e januari; rim. }
Tyder ö. märken.

s. 7-8.

Tak täcktes med halm för att ev.
använda det till foder sedan.

s. 7.

M. 7143: 1-33.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Polycarpus, d. 26 Januari.

s. 8.

Februari minnads vann; rim.

s. 8.

Kyrndelsmässodag d. 2:e febr.; tydor o-
rim.

s. 8-9.

Varmt klädd i februari - för att
undga "kälan"; rim.

s. 9.

Blasiusdagen; förbud m. m.

s. 9-10.

Den 6 (febr.) - "Dorothea med sitt
äpple", - vid att se efter frukthäden.

s. 10.

Fastlagsdagen, - sista dagen före
påsk, som man fick äta fläsk, - tydor
av fettet på fläskosoppa.

s. 10.

Väderbeksärken.

s. 10.

Kungsstekan.

s. 10.

Den 9:e (?) kommer Apollonie med
voksytteln, - se över fiskenätet.

s. 11.

Sigfrid - den dagen skulle man
hugga timmer m. m.

s. 11.

"Peter latt hed" - vårens inträde.

s. 11.

Väderbeksärken.

s. 11-12.

"M alias me gäseäjed."

s. 12.

Åren den o. dyl. skulle betalas Matts-
mässodagen.

s. 12.

Hur vannet Mars uppkommit.

s. 12-13.

Rim om Tors månad och vad man
bör uträffa den månaden.

s. 19.

Bryggas mjöd.

s. 16.

Syrgonius.

s. 16.

S:t Gertrud. (17 mars)

s. 17.

Ten 19:e mars - vårdagsgämmingen.

s. 17-19

Kyrndelsmåss, - rim.

s. 18.

Tredje torsdagen i Thor.

s. 19.

Palmonsdagen, - väderleks- och ånings-
tydar.

s. 19.

S:t Brungs dag - tydar m.m.

s. 19-20.

Flyttseder.

s. 20.

Djuruns trinsel.

s. 21.

"Frödagen" - 25:e mars.

s. 21.

Kuput - den dagen skulle det
vara byggt.

s. 21.

Gator) ont ökonna.

s. 21-22.

April månads namn; -rin.

s. 22.

Väderlks- och åningstydor.

s. 23.

Om torbaggarne u. första väldagarna
ha löss u. hakan, - bätt att så tidigt.

s. 23.

1:a april - varas.

s. 24.

Ten 4:e april "sätter Gjyja av sin
söja!"

s. 24.

Ten 7:e april - tid med fiske

s. 24.

Främlingat.

s. 24-25.

När lammet ö. fårl hunde tala.

s. 25.

"Kräknedan" - nedan eft. första

sommarmynt.

s. 25.

Tid med ärtväddan, -rin m.m.

s. 25.

Bonden lurade Gräte Pär".

s. 25-26.

Ten 25:e kommer St. Markus m. göken.

s. 26.

Tydor om göken.

s. 26-27.

Sägen om Vai Herre o. S:t Per.

s. 27.

Så långt före Valborgsaffon som gro-
dorna kvala så långt efter skola de
tiga.

s. 27.

Mäckesdagar u. juni och juli mi-
nader, - tydar, - rin.

s. 28-33.

F Ö R Å R E T S MÄRKE S D A G A R .
Forntida kalendarium och minnesrim.

De gamla hade märken och "tyder" vid flera olika dagar året om. Dessa märkesdagar voro i allmänhet de som firades till minne efter bibliska män och kvinnor som blivit kanoniserade. Men betrakta vi märkesdagarna och den därrom, åtminstone på 1870-80 talen, levande folktron samt minnesreglar och rim så framskyntar fullt tydligt att det har äldre anor ty man kan fullt tydligt urskilja hedniska minnesreglar vilka satts till kristnade dagar.

Så t.ex. hade ju ej månaderna samma namn i folktron som i almanackan, vari Januari kallas Thorsmånad, då deremot i folktron det är Mars månad som heter Thorsmånad med sina minnsreglar om allt vad som skall göras under Thors månad.

Almanackor ha utgivits i Sverige ända sedan år 1540 då den första till Svenska översatta almaneckan utkom.

På 1600 talet utkommo de varje år och sedan 1749 hafva de ända tills innevarande år årligen utgivits av Wetenskaps Akademien.

2. Detta oaktat äro ej de gamla folkliga traditioner utdöda ännu, ehurru de årligen, naturligtvis, försvinna allt mera.

Före almanackornas tid fördes tideräkningen efter de s.k. runstavarna. Dessa begagnades ända in på 1700 talet under vilket århundrade tillkom ett mellanting mellan runstaf- och almanackor bland allmänheten. Detta mellanting utgjordes av t.ex. tobakdosor av messing å vars lock man hade första halvårets dagar i upphöjda märken med lock tre rader för varje månad och dito å dess botten årets sista sex månader på samma sätt. Årets första månad Januari förtydligades å första raden med alldeles likadana bilder som funnus på den gamla runstafven.

Å andra raden var de sju första bokstävarne i A. b. c. liksom på runstaven de sju första runorna i nordiska runraden. Tredje raden hade också bokstävar liksom tredje raden på runstaven utgjordes av runor;

3. A i Januari månad betydde alltid den 1ste av årets dagar liksom den första runan i runraden på runstafven. En annan av dessa sju bokstävar eller runor kallades söndagsbokstaven eller dita runan vilken den var hela året så vida ej skottår inträffade då det blev en ny söndagsbokstaf eller runa till årets slut. Denna söndagsbokstaf utsättes ju ännu i almanackan.

I forna dagar var det en lust att höra de gamla kunna all ting utan till. Så t.ex. kunde de utantill vad det skulle göras och låtas på

3

den och den dagen allt i enlighet med vad jag nu sett på de gamla runstavarne vilka ej vare sig de eller deras närmaste förfäder sett.

De brukade derför säga: nu kommer den eller den med det eller det t.ex. "kommer Erik med ax så kommer Olof med kaka" o.s.v.

Även själva året kunde de som ordstävet ännu levar "på sina fem findra" ehuru nu vet nära nog ingen vad detta ordstävet betyder. Det var emellertid ingenting ovanligt att se gamla män eller kvinnor på 70 - 80 talen räkna årets dagar på sina fingerknogar allt i enlighet med runstafven eller efter ovannämde "Ständer almanack försvenskad 1787" å vilken bokstävorna ersatte runorna.

För året hade de gamla följande minnesrim att räkna och hågkomma på sina finger knogor, så lydande:

"Alla må det väl bekant vara
Att han kan alla helgedagar utan lära
På sina fingrar förstå mig rätt
Nyårsdag begynnas det
På pekefingret på den vänstra hand
På första led märker Söndag försann
På vilkens led månens ände står
På den led dernäst den andre ingår
Hvart ord märkar en dag för sig
Trehundra sextiofem läres dig."

Med denna minnesvärs räknade de gamla, vilket jag själv sett flera gånger, ut alla årets veckor och dagar. Allt var tydligent ett minne av den gamla runstafven. Som ovan sagts var Nyårsdagen alltid den första runan i runraden liksom A var bokstafven för alla år efter år kommande nyårsdags bokstaf, söndagsbokstaven omväxlade deremot för varje år.

5.

Som nu den 1ste januari alltid inföll på första runan eller bokstaven gjorde ej derför de andra månaderna detta utan de hade var sin åligen återkommande bokstav. För att kunna minnas detta hade de gamle följande rim i tolf ord der varje ordsbegynnelse bokstaf var byggnelse bokstaf för var sin i ordnings följd varande månad så lydande:

"Alla De Dagar Gud Bjöd Edor
Gå Christligt Fram Att Dem Fullända."

Som synes i detta vackra minnesrim hava vi årlig begynnelsbokstav eller runa till alla årets tolv månader vilka också komma i ordning året runt efter den 1ste januari.

För att ihågkomma huru många dagar det funnus i året hade de

5. gamla följande rim vilket de ville lära de yngre som derför intresseade sig sålunda;

"Hor lant ä ett år?

Tre C, ett L, ett X och ett V

Sex timmar dertill kom det i håg

Så många dagar havar ett år

Så länge som denna verlden står

De sex timmar vi dertill månde skrifva

Det fjerde år en dag månde gifva

Den dag sättes i Februario,

Och gör oss då Skottår så".

6. Månadernas dagantal ihågkoms med följanderim:

"Trettio dagar har November

April Juni och September;

Februari tjugoåtta allén

Alla de övriga trettioen".

De gamla hade också reda på att varje 28 år voro lika men namnet solcirkel hade ej införts i allmogens ordlista.

Dags- och nattiderna kunde de ehuru de ej hade ur - nära nog säga lika säkert. På morgnarne rättade de sig till en del efter hanens galande, och när han gol förste gång sades klockan vare tre, men när han gol tredje gången då var den half fem och då var det hög tid att stiga upp och börja tröska otte. Dagstiden kände de själva i kroppen och kunde säga dem temligen säkert om det än var mulet. Var det solsken så var der ej tvivel om tiden ty då sågo de på skuggan åt vilket väderstrick och hur lång den var, ty då den var aldra kortast var det ju kl. 12 eller middags tid och hemma i storstugans fönster hade man också, ifall det ej fanns solklocka eller solvisare, märkt soltiden. Ur, eller klockor som det mera allmänt heter voro ju mycket sällsynta i äldre tider och de yngre började att hava solringar. Man har likväil förvånat sig flera gångar över att de gamla utan vidare kunde säga dags-tiden utan att någonsin hava klocka. De hade levat in sig efter soltiden med en sådan säkerhet att det var förvånadsvärt.

Väderstreckens namn var också helt andra än de nu varande. Så t.ex. hette det: " oppad (norrut) henad (österut) norrad (söderut) och udad (västerut)" eller också: " oppad norpo, henad österpo, norrad, synger po, udad västerpo." Ofta föranledde detta kiv mellan äldra och yngre på 1880 talet. En gårdsdräng kommanderade t. ex. en yngre gosse att gå "norr o ta hamlatöjd" varvid den

7. unga och skollärde behagade att gå norrut på ägorna och leta efter "hamlatöjed" och försumma flera timmar. När gossen kom igen kunde han vara glad om han slapp med bara skällsord, drängen hade sagt att han skulle gå "norr", "og de vidd du, ad de ä po de håled, og inte oppad 'norpo'" vilket han fick med besked veta, på samma gång som drängen pekade med sin hand söderut. Jag har härovan omnämnt de gamla runstavarna och däras bildspråk.

8. Den översta raden är uteslutande en massa bilder, således ett fullt utbildat bildspråk, som de gamla förstodo sig på och generation efter generation läde sig utantill.

Man kan t. ex. framställa en fråga. Har den gamla runstaven, vilken går längre tillbaka i tiden än almanackorna, lärt lantbefolkningen vad de skulle uträtta den eller den dagen eller har den förste runstavsristaren lärt, vad han ristat till minne på runstaven, av lantbefolkningen.

Svaret måste ju ovilkorligen bliva att runstavsristaren blott inristat bilder på runstafven av vad som lantbefolkningen redan då kände till såsom varande den bästa tiden för utförande av däras arbete eller glädjefäster.

9. För allt hade de gamla sina minnesrim vilka till någon del återfinnes i bondepraktikan men till en del äro betydligt äldra t. ex. vid runstavens båda bilder av den 1 mars, vilka ej återfinnes være sig i praktikan eller ens såsom gamla katolska helgon, men likvälv levat kvar i folkmillet från hedendommen XXXXXXXXXX

Januari.

+ 68. Vi börja nu med januari månad vilken redan i 1687 års almanacke heter Torsfjärn, men de gamla å landsbyggden kallade den "Glyggemånad".

Januari härledes av Rommarnas gud Janus åt vilken månaden varit helgad

I ett gammalt rim heter det:

" Omskuren blev Jesu sökt av Konung Knut

Bad den hjelpa sig att driva Julen ut

Marcellus, Antonius, Pricke och Fabian, Agnes och Hicentius
de kalla Påfven fram,

Der sjunga de alla Gloriam."

Detta är tydligent ett katolskt värs som levat kvar till förtydligande av det religiösa livets fäster m.m.

På runstafven synes också en hel del dryckeshorn som betyder fäst och glädje.

10. Årets första runa på runstaven liksom årets första bokstav på ständig almanack 1787 går med en stapel upp i bildraden, varå synes ett kors vilket betyder helgdag - Nyårsdagen - Liknande utmärkes även övriga årets större heljdagar, men för de mindre blir det bara en stapel med halvkors på. När man varit i kyrkan nyårsdagen skulle man ej försumma sig ty den som kom först hem fick först inhöstat det året.
Om det stormar nyårsnatten blir grödan intrasslad och sammansnodd. Blås det mycket nyårsdagen blir grödan medelmåttig, men skiner solen bara så länge att man kan sadla sin kyrkohäst, då blir grödan bäst.
Fick man på nyårsdagen första besöket av en man blev han väl motagen isynnerhet om han hälsade och önskade:
"Ett gott nytt år och allt va kärt är
me alla lårar og lador fulla
og en vackor fästemö."
Då kunde den besökta vänta sig god äring i det kommande året.
Ett kvinnobesök var deremot fruktat, såvida det ej var en "gresänka" ty hon hade lite bättre tur med sig.
En vanlig gift ärlig kvinna förde deremot ett dåligt år i sigte såvida man ej kastade vatten över henne.
- 10 b. Runstavens första tecken eller bild för varje månad i bildraden är den bild vari solen löpar och i januari är det i vattumannens bild som solen löper från den 10 januari till den 10 Febr. Under detta tecken var det godt att företa en hel del, t. ex. dricka gott vin fastande och dito bruка heta örter, såsom ingefära, peppar, nejlikor m.m.
Följande minnesvärs fanns om vad som var bra att utföra så lydande:
"Jag röker mitt kött i denna tid
Jag äter och dricker för utan nit
Intet blod vill jag nu av mig låta
Förty i denna månad månd det ej båta"
Däremot var det bland annat icke bra att bygga eller flytta hus m.m. För nyårsdagen ser vi ett dryckeshorn och en knif dermed påminnas vi ju om Jusu omskärelsefäst men likaledes om en av de hedniska fri eller fästedagar med sina utsvävande lastbarheter.
11. Över den 6 januari synes återigen ett dryckeshorn och en stjerna Eller som de gamla sade "den sjette kommer de tre vise mannen me stjernan" och då skulle det åter vara fäst då de gingo omkring med

11. trettondedagsstjernan. Vilket i dubbel måtto var en glädjefäst och kallades Christi uppenbarelsefäst vilket betydde att Christi födelsestjerna var uppgången för hedningarna.

Den 13 januari eller 20 dag jul kommer "Knut och kör julen ut og do e de slut me julen og de fina bröed og de goa suled". En ringdansvärs lyder:

"Tjugonde da jul
då dansas julen ud
å då ä de slut me julen
og slut me ljunen
varje flicka kostar femtitusen
Men gossarna äro ej dyra
for fira stufver får vi femtifyra."

På runstavens bildrad synes den kronkrönte Kog Knut vända upp och ned på dryckeshornet dermed tydande att julfästen är slut.

Dagen har förut varet helgdag i norden, men märkligt nog heter den ej Knut i 1687 års almanack utan Hilarius. Numera kallas dagen efter Knut den heliga, son av konung Sven Estridsson, som besteg Danmarks tron 1080. Han kom dock snart i strid med sitt folk i-synnerhet Skåningar och Halländingarne vilka derföre hade begagnat

12. skogar och allmänningar såsom betesmarkar samt idkat fritt fiske i Öresund, Konungen fräntog dem dessa rättigheter vilket mycket upp-retade dem. Det till gynnade han presterskapet på almogens bekost-nad och tvang dessutom bönderna att betala prästtionde. Utbrottet av folkets raseri påskyndades derigenom att han hopsamlade en flotta på 1000 krigsskepp mot England. Som konungen ej i tide kom till sina krigsskepp så skilde sig dess manskap och var och en gick till sitt varför de pålades dryga böter av konungen. Detta hade ett öppet upp-ror till följd bland lantbefolkningen och för att rädda sig flydde konungen till Odense på Fyen och inneslöt sig i Albani kyrka jämte de få som blivit honom trogna. Bönderna stormade fram mot kyrkan och uppbröt dess dörrar samt dödade Knuts broder och honom själv år 1086. Han blev kanonicerad 1120 och ansågs för Danmarks skyddshelgon.

Ehuru konung Knut blev Danmarks skyddshelgon, således också Skånes har han likväl fått ett skymfligt eftermåle i den sydskånska allmogens tro och handlingssätt. Så t.ex. skulle de 20 dag jul eller Knut, kläda ut en "bobbe" med halmkrona och kasta på golvet och re sopa golvet med en riskvast varvid de, på samma gång som de "udfejede fejelsen, skulle feja ud Knudbobben om daren". Denna skymf som vederfors Knuts bild

13. är ju tydlig kvarlevor av ett gammal bondehat mot honom som fortlevat under århundraden.

Den 19 kommer Henrik, dagen uppkallad efter Finlands förste biskopp - med vackert väder till Hindersmässan som hålls vid årets första vinter- eller vårtning vilket då tager sin början och är påminnt med en trefot å runstafven tillika med en biskopskräkla. Henric var biskopp i Uppsala men Erik den heliga förde honom med till Finland för att omvända detta lands vilda och hedniska folk. Han utnämndes till biskop 1156 i Räntämäki men blef sedan ihjälslagen av en finne vid namn Lalli. Efter sin död blev han räknad bland martyrerna och helgonen och derför firades till hans åminnelse Hindersmässan.

14. På grund av hans helighet hafva vi alltid det vackraste vintervädret de dagarne som tinget skulle vara.

Den 24 kommer Erik Trassletut då hans ben skulle bäras omkring åkartegarna eller i brist derpå Asethors åskvigge (en stenålders flintyxa) för att giva god äring under kommande år. Å runstaven är det derför avbildat en dödskalle över tvänne korsbelagda lårben.

Pauli dag den 25 januari var en stor bemärkelsedag vilket ej är att undra på eftersom den är en minnesdag efter apostelen Paulus omvändelse. Om denna dag heter det i ett gammalt rim:

"Är Paulidag ljuflig och klar
Ett gutt år vi ha att förvänta
Deri åkermannen sin förhoppning har
Men om det faller reng eller snö
Så blir det till stor hungersnöd.
Sjukdom och död
Men blås det märk då örlig och krig."

Pauli dag skall man också hava hälften av fodret kvar och likaledes av "ellebrånen" ty först då är halva stallfodertiden förlupen.

För att övertyga sig om huruvida foderet skulle räcka tills det blev äring på marken lades det ut en famn lös halm på gödselstaden. Blev den liggandes orörd till kvällen hade det ingen fara med fodert, men spriddes den deremot för vinden då måste man vara mycket försiktig med foderet ty då blev det sent äring på markerna. En äldre person (har) omtalat att i hans fars tid var det flera som på höstarna täckte sina tak med halm utan att nedskära de samma för att, om det blev foderbrist på våren, så skulle de kunna läsa av taken igen till foder. Blev däremot halmen liggande orörd så kunde man utan

15.

risk redan nu nerskära siña tak.

Pauli dag är å runkalendern anmärkt med en båge och ett svärd såsom andliga stridsvapen och i 1687 års almanacke är den ock utsatt att firas såsom helgdag.

16.

Polycarpus den 26 Januari var också en bemärkelsedag och var minnesdag för apostelen Johannes lärjunge med nämde namn, vilken blev biskopp i Smyrna men år 169 på denna dag lagd såsom 86=årig på bålet. När elden ej förtärde honom blev han ihjälstucken med ett svärd då så mycket blod utflöt att det släkte elden. Menigheten såg då hans själ fara ur elden till himmelen i en duvas skepnad.

Om det Pauli omvändelse dag - glädjedagen - skulle vara solskens och klart så var det deremot ett stort aber för årets äring. Om Polycarpus sorgedag blev solig. Det heter derför i folkmimet:

"Skiner inte solen längra än man kan sadla en häst

Då blir kornet som bäst.

Men skiner den över både berg og backa

Då bli negerna både små og stacka"

eller också:

"Skiner bara inte solen längra än man sadla en häst.

Då blir grödan aldra som bäst,

Men skiner den över både berg og dala

Så bli nejerna både små och skrala."

17.

Februari.

Februarius har fått sitt namn efter den romerska gudinnan Februa som förestälde i lagen anbefallda reningarna. Derför kallas exempelvis Marie kyrkogång rensefest. I almanackan kallas februari Gözemånad men i folkminnen har den hetat "Bliel", eller "Bliele".

Bland annat fick man ej kalla ohyra vid sitt rätta namn under denna månad i ty då blev der tusenfalt igen. Så skulle t. ex. loppor kallas för "Blielelom", råttor och möss för Bliele jongfrur o.s.v.

Bliel sade en gång till Thor (mars månad)

"Om ja hadde haft din kraft og styrka

Så skulle ja frysa kalv i koen

og grisen i soen."

Kyndelsmässodag den 2 kommer jungfru Maria med femarmade ljusestakar för att sprida ljus till hedningarna. Derför finns också å runstafven avbildad en ljusstaka tillika med en drottning o krona. Denna dag var allt för helig att lägga sele på hästen, gjorde man det blevo

17. de brutna under vårarbetet. Skulle det bli gott höstaväder skulle "Kyngelmosseknude klemma ti så de klingede i väggana for elles ble de slasked ve Olofsmesse" (vid brödsädshösten).

Derom följande rim:

"Kyngelmosse blide
Gör skördekvinnas kvide
Men Kyngelmosse vinter
Gör skördemannen flinker".

18. Är det derför klingande slädföre och vinter ger året god äring och vackert höstväder.

Följande gamla rim om vad ske skall lyder:

"Är Kyndelsmässa, Blasius och Agatha Dorothe näst,
Då blev Scolastica den jungfru fäst,
Vallentius ropte högt så öfverbrått
Ty Petrus och Matthias hade fastlagen fått.

I februari månad skall man hålla sig varmt kläd för att icke få "kålan" en gammaldags sjukdom som uppträddes ömsom som vardag, varannan- eller var tredje dags sjuka och var då den rasade så svår att det gjorde ej något hur väl de nerbäddades ty de fröso likväl under de timmarna den skulle vara så de skakade allt omkring sig. För att undgå sjukdomen skulle de rätta sig efter följande rim:

"Jag fruktar nu kålsjukan med makt.
Med att hugga (träd) och gädning att före gifver jag akt.
En varm skinnkjortel kan jag väl lida.
Jag låter mitt blod och månd kölden förbida".

Runstafvens första bild är fiskarna och deri löper solen från den 10 till den 11 mars och under tiden är det gudt att bygga som det som skall vara uti vatten t.ex. båtar samt att köpa eller sälja - egendomsafärar - mm.

Den 3 kommer Blasius blåsande i sitt långa horn vilket är avbildad i de flesta runstafvar.

Som dagen i äldre tider åtminstone före 1687 varit heljdag får man inte lov att göra någon "krinjäring" köra rundt, t.ex. spinna, ty då blåser taken av husen.

Blasius var biskop i Cappadosien men ville ej övergå från den christna läran till den rommerska, utan föredrog att under kjesare Diocletiani och Maximiani förföljelser leva såsom erimit i en håla i berget Argeus, Under tiden botande han alla slags sjukdomar i så-

19. väl menniskor som djur. Blev slutligen gripen av Agricolum soldatar, kastades i fängelse och sedan hängd i ett träd, men dog ej, varför han levande nertogs och blev slagen samt riven med järnhäcklor och bslutligen halshugen den 3 februari år 283. Under sådana förhållande kan ju ej undras att de gamla skulle leva i stillhet en så markelig dag.

Den 6 kommar Dorothea med sitt äpple och då var det tid att efterse sina fruktträd så att ej fåglarne åto dess knoppar ty då blev det inga blomster och frukt det året.

Hon var med bland de kristna som förföljdes under Kjesar Diocletianus och skulle föras till bålet. På vägen dit varse blev kejsar Mazémilian henne och blev förtjust i henne och ville låta henne leva om hon ville tillhörta honom men vredgades över hennes nekande svar och lät då avliva henne år 287.

20. Fastlagstisdagen "vide" tisdagen var en märkesdag isynnerhet som det var sista dagen före Påsk som man fick äta fläskmat. Man skulle derför efterse hur fläksoppan såg ut efter kokningen. Om fettet ovanpå blev helt och jemt blev det ett fruktbart år, men blev det fullt av blåsor och "grymsed" blev det dålig äring instundande sommar.

Var vädert den dagen mulet blev det också en mulen sommar och blåste det hårdt blev det bara agnar kvar i säden vid höstetiden.

Skiner solen bara så länge att en krigare kan kläda sig i full rustning och harnesk så har bonden gud äring att vänta.

Så långa som istapparna blevo denna dag under hustaken så långt skulle vårsäden eller hören (linet) också bliva.

Dessutom skulle man elda så att röken stod tjock som en sky ur skorstenspipan vilket hade till följd tjucka och välmatade rågax.

Dessutom skulle man för att få gud årväxt och hava riklig tillgång på mat under året ej spara på maten, deremot skulle man dricka nio gånger men ej fler ty då törstade man ej på hela sommaren

drack man fler gångar fick man bära "drickesläjel" med sig över allt, varom det heter:

"Ät sju gångar i vår Knut
Ty det befrämjar god växt
Så svälter du ej ti jul

20. Drick två gånger fler
 Så behöver du ej ti sommarn dricka mer."
21. Den 9 kommer Apollonie med notskytteln. Hon var en flicka som under kejsar Decii förföljelse mot de Kristna ej kunde förmås att övergivä sin tro och för att vinna martyrkronan själv kastade sig på bålet.
 Hade man ej översett sina fisknät var det nuntid för att få dem färdiga till vårfisket.
 Den 10 kom Scolastica med sin tång och hjärta och då var det tid
 "Till ad fästa
 en jungfru blid!"
 Den 15 kom Sigfrid den heliga med sin kräckla och yxa då skulle man hugga sitt timmar till hus och möbler så ruttnade ej hustimret och möblarna blevo ej maskstungna. Detta timmar skulle man också hugga medan månen var i nedan annars blev det ej varaktigt.
 Pilar och andra träd som skulle återväxa skulle "stuflas" (beskäras) undernymåne och medan den löpte genom tvillingens stjärnbild så blev återväxten med dubbla skott.
 För att hugga timret under rättan tid skulle man minnas följande rim:
 "I nedannet ditt timmer hugg
 så havar malen ingen glugg(gång)
 Varaktigt det bliver till möbler og hus
 Och deri trivas icke väggalus."
 Sigfrid den heliga hitkallades av Konung Olof Skötkonung vilken han enligt sägen döpte i Husaby källa. Sigfrid den Helige var ju Smålands apostel och då han lemnade Wäxiö kvarstannade tre av hans släktingar Unaman, Sunaman och Winaman vilka alla dödades av roflystna sällar som lockades av de dyrbara saker de ägde. Då Sigfrid återkom såg han trenne ljus ute på sjön; då dessa slocknade gick han ut i vattnet och fann sina släktingars hufvuden i ett ämber.
 I Husaby kyrka finnes en St: Sigfridsbild som bär hufvuden i sitt skjöte. Han tros hava dött år 1067 och hans grafsten finnes ännu i Wäxiö domkyrka.
 Den 22 kommer "Petter Catt hed" (Petrus Cathedratus) med sin nyckel och "hede sten". Med nyckeln öppnar han dörren för den annalkande våren och sin hede sten kastar han så i vattnet och efter denna dag, då våren tager sitt inträde och Petter Catthed kastat sin hede sten i vattnet töar det lika mycket underifrån

M.7143:12.

22a. som ovan och derför är isen falsk att köra på från och med denna dag ty det kan vara fördolda hål underifrån som man kan plumsa i sade de gamla.

Om det frös St: Peders natt fryser det i 30 nättter derefter. Den 24 kommer Matteus med sin yxa och gädda på runstafven. Derför var det nu tid att hugga hål på isen och börja sätta "stanetyg" för att fånga gäddor ty nu började "di gå po lej."

De sades också "Nu kommer Matias me gåseä jed" ty nu skulle gässen börja värpningen och derför måste man efterse dem så att ej äggen blevo förstörda.

När Matheus kom var det också tid att fåren skulle börja att "lomma eller önna."

Det var också bra om det denna dag var så mycket takdropp så att hanen "Kunde vätte nebb tre gånga

ty då blev det ett gått år för många,"

Mathias var heljdag på 1670 talet.

22b. Mattsmässodagen hade stor betydelse för lantbrukarne ty den dagen skulle de noga ihågkomma så att de ej glömde att inbetalा till Kronan sina avgifter. Det heter derför i år 1753 års almanacke då nya stilen antogs och Februari månad minskades med 11 dagar och således ej kom att innehålla mera än 17 dagar då det ej fanns någon Mattsmässodag kvar för avgifternas inbetalning. I almanackan finnes derför följande anmärkning:

"Tiden innom hvilken Afrads= och Cronotionde Spanmålen afföras bör, utsätttes til den 7 Martii, som detta är bliven Mattsmässodagen."

Arrenden och dylikt skulle ju för en del år sedan betalas ovan nämde dag.

(^{ångama})

Mathias väckte även till lif de i ängedragen m. fl. andra ställen enligt folktron under grästufvor i dvala liggande viporna ty just vid denna tid kommo de ju för det mästa åter för att ideligen kunna skälla vår herre för "tjuven, tjuven". till straff har de derför fått, att de aldrig får vila sin fot vare sig på träd, hus eller skepp och således ej kan våga sig ut över haven. Dessutom sköla de alltid, sedan Matheus återkallat dem till livet, få utstå en ganska het dunst med "Kung Bore", den s.k. "vivefrysan" en vinterknäpp som vi aldrig går miste om sedan vipan anlänt till våra orter.

23. Mars.

Martius, som Mars skrevs i äldre dagar, har fått sitt namn efter den

23.

romerska krigsguden Mars, vars fäst fordöm firades den första mars. I folktron kallas månaden för Thors månad, till minne av gamla Asa-Thor. Å runstafven är för den första mars avbildat ett manshuvud med krona och långa strålar utgående från den skäggbeväxta delen. Strax vid sidan är det en tätbeslöjad bild. Derför heter det i folkdikningen om Mars månad:

"Nu kommer Thor me sitt långa (=röda) skägg
og lockar små barn ud om vägg.

Men etter kommer Gyya me sin slöja
og kör dom lant ing om-vyjia- vägga."

eller också:

"Thor med sitt fagra skägg
lockar alla små glytta ud om vägg,
ettor kommer Avene snua
og kör dom lant ing i grua."

I Bondepraktikan heter det helt annorlunda:

"Dernäst kom Thor och Thomas Långskägg
Båd Gregorium locka barnen utom vägg
Gertrud tog då Bengt med sig
Och Maria blev hälsad, det säger jag dig."

Efter detta kan man väl tryggt påstå att mars månad i norden fått sitt namn efter deras gamla gud Asa=Thor, vilket framdeles bättre skall visas efter som angives att det ena eller andra arbetet skulle göras i Thors månad t. ex. brygga Thors månads öl till slättern, mala mjöl i förlag under Thors månad vilket skulle hålla sig hela året o.s.v.

24. Solen löper mellan den 11 mars till den 10 April genom Vädurens stjer bild och vad man derunder bör göra erhålls besked om i följande rim:

"Jag beskär mina fruktträd i Thor,
Plöjer derjemte min åker och jord
Denna månad låt intet blod
Bad och svett är då mig god."

Om Mars månad skulle bli så vacker att allting grönskar och gror läär det ej vara riktet bra ty derom heter det:

"Norr thor la gro,
får Avena (April) snö."

Thors månad är ju också krigens begynnelsemånad för året. Man läser så t.ex. för den 1 mars/1684 års almanacka.

24.

"Nu blifver slaget Mars, Mars, Mars
Och måste Soldaterne utlembna sina Wintterquarter.
Hvart bär thet dock nu? Åter til öster.
Höga Slott få Fiender, oc höga Hufvuden befinna sin
Tunga med stoor Fahra."

De gamla hade också reda på att mars var detsamma som att sätta sig i march mot fienden.

Jag har själv en gång blivet grundligt lurad av fars dräng Ola.
Han behagade att säga till mig den sista Februari 1878

"I marn ska alle byjs kärringar ud og gå Mars"
Som barn var man ju road av att se hur det skulle taga sig ut,
men det blev ingen ovanlighet.

Följande krigsrim kunde de om Thorsmånad ty Thor antogs vara en som alltid låg i strid.

"En vågekåpe, man känner väl mig
Häst, harnesk och krig brukar jag
Allt annat jag begynner tillbaka går
Med mitt gunska liv efter olycka står."

25.

Under Thors månad skulle man också låta male sommarförlag av rågmjölet vilket sedan nerpackades i på loftet varande mjölbingen och bankades hårt samman med stora "träköllor" (klubbor) så att man, efter hand som något skulle begagnas, måste lösbryta det med jernspett och sedan söndergnugga det. För att få mjölet att hålla sig friskt skulle man köra till kvarnen och få det malet då månen var i nedan ty annars höll det sig ej - .

Rågen skulle också vara ungstorkat. Påskagrisen skulle man också slakta i Thorsmånad "innan gröen gick i fläsket", ty då blef det odrygt.

När djuren kunde tala sade grisens:
"nu ä snart Bengt då fö'r ja mi säl"
derfor bad den:
"Fö mi i hela Bliele og hala Thor,
Sien sätter ja säl min tryne i jor."

Når fåret hörde detta började det bråka:

"Föan unger hela Thor og hala Fare (April)
Sien to hon si säl ti vare
Om inte annat ville det gå i skogen och bide knopp."

Mars var ju också giftermålens tid på landsbyggden.

I 1684 års almanacke finnes en del intressanta råd för allmänheten.

25.

Det heter deri bl. a. om Mars:

"Anslagen och consitia varda nu stämmandes godt och wäl till-
samman när thet nu skal lända til Trefning, då gåret, så
mångahanda Sinne, så åtskilliga vägar.

I arma Ewas Döttrar, jag befarar fast mycket, thet måtte
Edra Band större ...

26. Svaghet oc Fahra underkastade warda oc mången Moder blifva
Kista oc graf för sitt Eget Foster.

Gambla Frijare sökja sig unga til äckta,
torde oc väl gå an,
oc oförmadelige herliga Bröllup stiftade blifna.
Om thet i Werldenne blefvo så antaget oc drivet,
som Himmelten thet utvijser, så synes alt vara fult med lust
oc Glädie."

Fortsättning

Salmas

1. Vad man skall uträffa under Mars månad får vi reda på i följande gamla rim:

"Jag beskär mina trä (fruktträd) i thor,
Plöjer dertill min åker och jor,
Denna månad låt intet blod,
Bad och svett är då mig god."

Dessutom är det godt att bruka söt dryck såsom mjöd och annat dylikt.

2. Underrättelse att brygga godt mjöd.

Tag 6 kannor vatten till en kanna god honung och en knäppnävefull god humle $\frac{1}{2}$ lod canel litet av torre promeranskal citronskal och litet hel ingefäre, hvilket kokas till $1/3$ är inkokt då det slås upp i ett rentorakat Träkärl, och står tills det avsvalnat; varpå några skeblad god gäst slås deruti att det kommer i full gäsning! Sedan överbindas det med ett linnet kläde och står i ett svalt rum i 3 dagar uti gäsning. Derpå hänges ett trekantig trattlikt skirpwesse emellan 2:ne stänger uti vilket mjödet öses efter hand och som det rinner blir det tjockt ånyo öses uti och silas till dess det klarnar. Sedan detta är gjort tapas det på rena buteljer el. ankare.

4. Den tolfta kommer Gregorius med trädet och då är det tid att hugga "sättepilar" som man vill plantera för året. Så snart de bli tillhuggna i passande längd med trekantig spets i tjockändan sättas dessa i "middingekorran" till att slå rot för att under en regnvädersdag under våren utplanteras.

Är Gregoriusdagen solig och vacker blir det vackert rågblommingsväder, men är den mulig blir det dålig(t) rågväder.

I lärde kritsar tolkas Gregorius annorlunde ty de säga att han kommer med skolriset.

Gregorius I eller den Store var påfve i Rom 590-604 och en kraftfull samt med rika ^{natur/}gåvar utrustad man, men mycket vidskeplig.

Under han(s) företrädare hade vinet i nattvarden borjat uteslutande nyttjas av prästerna vilket misbruk han stadfäste och gjorde lagligt genom en utgifven nattvardsliturgi deri också före-skriws sättet att hålla mässa med mångfaldiga sångar och olika klädedräkter m.m.

Dessutom sände han Kristna lärare till England och förbättrade skolväsendet i Rom samt blev derför skolans patron eller beskyddare.

M.7143:17

- 5a. Men redan den sjynde hade Perpetua och Felicitas, kommet med "väfskotten." Dessa voro tvenne den Kristna kyrkan tillgifna kvinnor som ledo martyrdöden den 7 mars år 200. Med bakbundna händer fördes de utom staden till vilddjurens. Derför äro också å en del runstafvar avbildar en stympad kvinnofot. Sedan dessa tvenne kvinnorna kommit med väfskotten var det tid att tänka på att få upp väfvarna ty nu voro dagarne så ljusa att det gick att väfva så det kunde bli färdigt tills det var tid att i maj bleka linneräckorna.
- Den 17 mars kommer Gertrud, då skall såsom varande mitt i månaden och ovan omnämde svinen
- "Tryne i jor og fö si ude."
- S:t Gertrud var abbedissa i klostret Neville i Brabant och dog år 664 och blev kanoniserad. Hon var tyskarnas förnämsta skydds-helgon i Sverige och är derför å somliga runstafvar avbildad med ett stort kloster.
- 5b. Den nittonde Mars vid vårdagjemningen började våra hedniske förfäder sin fjerde månad som de kallade "Solens Port" eller "ingången till Walhall". Solen paserade då vädurens tecken der enligt Asaläran, himlaborgen Gladhem skulle vara belägen. I denna härliga borg som egentligen tillhörde Odin, hade envar af gudarne sitt högsäte.
"Snart skall då vinterns	Gyllene portar
Isiga förlåt	Ser med de sköna
Dragas från himlens	Himmelske läppar
Strålande anlet	Huldrikt åt Vädurens
Frej med den blide	Luftiga krumsprång.
Solen på hatten	Dagjemning! ropar
Träder i Odins	Guldvingad Ljusalf,
Väldiga fotspår,	Dagjemning susa
In genom Gladhems	Skingrande skyar".
- Dessa våra hedniska förfäders åsigter att solen vid dagjemningen gick in i ovanomtalade "Solens Port till Walhall" betyde den månads solhus. De hade nämligen ett särskilt solhus för varje månad i vilken solen då troddes ingå. Dessa deras åsigter har såsom i denna artikelserie visats, fortlevat ända till våra dagar i fästigheter och dylikt. Deras första månad eller årsbörjan inträffade i mitten av Desember, eller just då solen gjorde sin vändning och kom åter till oss eller då hon går i Skyttens tecken.

De firade då sin stora vinterblatfäst. Deras första månad hade de heljat åd "Uller", jaktens och vinterns gud, som de även kallade "båg-asen. De trodde då att Solen gick in i Ullers borg "Ydalir" (=Ydalen) vilken var belägen vid himlens ytterste ända,

Deras andra månad den 21 Januari, då solen löper in i Vattumannens tecken sades att den gick in i solhuset "Valaskjalf" och denna månad kallades för "Ljosberi" (=Ljusbringaren) emedan man då hade att vänta längre och ljussare dagar. Den firades till guden "Vales"ära med en stor fest kallad "fackelfesten" vilken hölls i nästan lika stor helgd som vinterblutshögtider. Att denna månad hälgades åt Vale, kom sig deraf, att han var en sinnebild af det ur mörkret frambrytande ljuset, liksom Hader var en mörkrets sinnebild.

5d.

Vi hava häraf, såsom redan omtalats ännu vår "Kyndelmesofest" en ljusfets som utmärkts på runstaven med en flerarmad ljusstake.

Om denna månaden kväder en skald:

"I Vala skjalf den höga tempelsal
Står guden Vala, i den hvita drägten
Med strålar brämad och som vårskyn lätt
Ljusbringaren den ljufliga benämnes,
På töckenmantlad jord han vänligt blickar
Och viskar, ljuft och sakta: Varde ljus!
Och ljuset strömmar från hans gudaögon."

Deras tredje månad ingick den 19 Februari då solen löpte i Fiskarnes tecken och gick in i solhuset "Söqvabäck", der Sage bodde. Der firade Svenskar och Danskar sina stora offer- och folkfästar, di fåstnämde i Uppsala med "thy åtföljande marknad rådförsamling och ting.

"Fast Uller sin rimfrusna svanfäll har lagt
Kring Skandias kullar och dalar
Så råder der ofvan dock sommarens prakt
I Söqvabäcks lundar och salar
Der Solguden ler så vänlig och huld,
Och Fiskarne skifta i silver och guld
Vid glitter av susande böljer.

5e.

Det framgår sålunda fullt tydeligt att dessa våra hedniska förfädars tro och fästligheter ännu fortleva i våra kristnade högtider.

Den nittonde Mars är också på en del runstafvar utmärkt med en strålande sol eller blomma.

5f. Nu då det är vårdagjemningstider då kan man ju ej förtänka sig

att förfäderna diktat en vacker gåta om den sista snöflingans borta-
gande av solen. Gåtan har följande vackra lydelse:

"Der kom en fågel flygandes vingalös

Han satte sig på järe (diket) ärelös.

Der kom en jongfru gångandes benalös.

Tog denna fågel med sig bort."

6. Den tjugonde har vi numera vårdagjämningen då dag och natt äro lika
långa och i ett gammalt rim heter det derom

"Vid Lamberts og Gregorie tid

Är dag og natt lika vid.

Och Solen löper nu i värdurens stjernbild från den 10 Mars till den
10 April. Och i en gammal digt från 1687 heter det derom:

"Den grönskande vår vardom vij fägnade med,

Då Solen ingår uthi wädurens Teckn,

Görande Dag och Natt lika långa ofver heela jorden."

Nu är det tid att lägga sig i dagsljuset. Och det heter derför när
tranorna återvända mot norden:

"Tridde torstan i Thor

träder (trampar) tranan po Skånsker jor

og do so ska vi ha middaftan so stor."

Denna dag ficks det ej tändas ljus om kvällen ty då var det mycket
troligt att det blev eldsvåda under året.

Om Palmsöndagen, kom med vackert och klart väder så var en god korn-
växt att vänta men regnade det blev det motsatsen.

Samma söndag skulle man också skära "gässlingagrena" (sälj) och
sätta in i ett glas vatten och om de "springa väl ud" (slår väl
ut sina knoppar) så blir det tur med gásäggen.

Säljen är nordens palmgrenar. Säljens stora knoppar fick man ej av-
plocka ty då fick man otur med gáselyckan.

7a. Den 2) tjugoförsta kommer Benedictus eller Bengt med plogen avbildad
å runstaven och då är det tid att taga vårredskapen fram och överse
dem så att de äro färdiga så snart vårbruket kan börja i vilket man
påminnas i följande rim:

Så och skär i rättan tid,

Bruka jorden med stor id,

Så finner du välsignelse rik."

"Og de inte Mars vill

De kommer etter i April."

7b. År det rengväder St: Bengts dag 'bliver våren våt, men är dagen blåsande och torr så blir också en torr vår.

Benedictus var född år 480 och begaf sig vid 14 års ålder till en håla i öknen Subiaco och lefde der i lång tid, tills munkarne valde honom till abbot. De ledsnade snart på grund av hans stränghet och sökte tillfälle att döda honom. Men han undkom och flydde åter till sin håla. I sällskap med en del andra erimiter förstörde han ett åt romrerska guden Apollo helgat tempel och uppbygde på samma ställe ett kloster kallat Monte Cassino. Åt munkarna i detta kloster gaf han ordensreglar. För de icke skulle sakna sysselsättning fingo de gamla orkeslösa munkarna göra avskrifter för klostrets bibliotek, varigenom många verk kommet till efterverldens kännedom och derför har han blivet upptagen ibland de helgon som skall give undervisning när vårbruket skall börja.

8a. I äldre tider var det ju alltid flyttningstid för landtbrukarna vid Mariebebådelse dag, eller Froedag som den kallades.

Flyttningen företogs ju ej precis själva heljdagen utan den skulle göras på särskilda derför ansedda lyckodagar vilka voro en tisdag eller också en fredag. De andra dagarna voro ej bra flyttningsdagar från och till lantbruksegendommar,

När någon skulle inflytta på ett nytt ställe skulle de altid medhava en katt, i en korg, så att de säkert hade den med sig då de komme fram till sitt nya hem. De skulle nemligen före sig genom den på glent öppnade dörren baklänges insläppa en katt i stugan innan de själva gingo dit in, ty om det var något ondt eller däfvelskaf i huset så skadade de ej de inflyttade om en katt först släptes in på omnämnda vis. Mor omtalade ofta att hon varet med och sett ett sådant experiment år 1866 då ett nygift par inflytta i ett bondhem i Lilla Svedala. En annan kvinna omtalar att då hon som nygift för 50 år sedan inflyttade i ett stathus kallad

8b. "fårahuset" råddes hon av de gamla, vilka hade reda på att det spökade mycket i huset, att hon skulle före sig baklänges insläppa en katt i stugan vilket hon också gjorde. Vad händer?

Jo om några dagar lade sig den friska katten mitt på golfvet i stugan och sträckte alla fyra fötterna från sig och dog med detsamma, (Naturligtvis tyddes detta som om det var spöket som tagit död på katten.). men de själva hade ej något hinder av spöket på grund av att katten först insläppets.

8c.

Denna gamla sed att före sig insläppa en katt är ju tydligent ett offer åt gudinnan Fröya vilken brukade köra med en vagn förspänd med tvenne katter. Det var således ett kattoffer åt henne, älskons gudinnan så att de nygifta skulle kunna leva i frid och älskon i sitt nya hem, ock således en paralell till Oden's=offret vid nybyggandet av hus der det som bekant lades hästhufvud (av ston) under trösklar eller golv i rummen.

För att kreaturen skulle trifvas i nya hemmet skulle alltid något hö eller halm medföras från det gamla, samt viska djuren i örat och säga:

"Här ska du ente trå (ledsna)

Du får bättra än der du kom frå".

8d.

Spinrocken fick man ej köra å flyttelas ty då blev den förgjord ut(an) den skulle bäras av en man.

"Froedagen" infaller den 25 Mars och är utmärkt å runstafven med en krona. Är det klart och vackert väder om morgonen och framåt dagen kan det väntas ett gott år.

Fryser det "Froenatt" så fryser det 40 nächter derefter.

Froedagen fick man ej upptaga något från marken ty då fick kreaturen löss det året.

Den tjugosjunde kommar Rupert Bayerns apostel och ölguden med öltunnan. Han var från Frankrike och av gammal adlig släkt. Som fältlig religionslärare begaf han sig till hertig Theodor af Bayern av vilken han motogs på det vänskapligaste. Tillika med sonen Thodebert lät hertigen döpa sig och omvända sig till Kristendom, tillika med många hedningar. Han dog år 730.

När nu Rupert kom med sin stora öltunna avbildad å runstafven skulle bönderna hava färdigbrygt och tappat sitt torsmånadsöl.

För att torsmånadsölet skulle kunna hålla sig till såväl torvtagningen, slättern och hösten måste det ju vara omsorgsfullt "gjord" (utgäst) och tappat samt efteråt väl förseglat och förvarat tills det skulle begagnas.

För att det ej skulle surna på drickestunnan skulle den först vara mycket omsorgsfullt skållad med kokande vatten som slogs på drickestunnan sedan en del färiska enruskor först lagts på. Sedan vattnet stått en tid skulle pigorna skura drickestunnan väl ren.

Om detta arbete hade de gamla en skämtgåte sålydande:

"Buen mod buen og de långa ing."

Svar: när pigan står och med sin arm gör en drickestunna ren.

Sedan tunnan var omsorgsfullt skållad och efteråt skjöld samt sval

9.

9. påtappades ölet varefter "spången" (träpropen) lades på "svicken" (tapphålet) och deröver lades färsklera som var ältad med svinfläsklaka i en linneklut i vilken ett par kubikdecimeter lera togs och lades väl över såväl "spången" som "svicken" och tilltrycktets omsorgsfult. Likaledes smetades det lera omkring "tappaskricken". Nu lades öltunnen på ett svalt ställe varest den höll sig förträffligt tills ölet skulle begagnas vid slättern eller hösten. När man så skulle tappa av ölet var det så det "fräste" i ölkannan och mycket gott samt så kraftigt att munläpparna sammanklibbade men ej alls rusgifvande. Ja det var helt annat slag av öl än nuvarande "melassölet", Den som en gång smakat sådant gammaldags öl glömmer det ej och många äldre torde ha varit med derom. Att tappa av en sådan god öltunna kunde ju naturligtvis ej gå för sig med mindre än det skulle finnas skämtgåter der om. Och bland andra lyder en sålunda:

"Dynta lå i bänken,
Tröls han sto forr stänken,
So stack han hinge po sin pifvernix,
So hinges vott forgicks."

En annan:drickestunna gåta lyder:

"Hon lå og le
Han sto og vre
Sin snorr
i hinges borr
So hinges
vått forgicks."

Att sådant gott öl fort gick åt i den stora eketräkannan som stod på det stora stugubordet och kallades "drickeskannan" är ju självklart och minstpigian fick allt som oftast under måltiden ut och tappa öl. Hon tilltalades då litet skämtsamt med följande ord:

"Kistanne! Tommes e i kannan og väntar po di."

Hade hon deremot glömt att tappa kannan full av öl till måltiden skulle börja sades på skämt:

"Kistanna! Hören gjor gille i da."

därmed menades att det gick radslå till väga.

11. April månad vilkens namn tros härstamma av det latinska ordet aperire emedan jorden derunder tyckes liksom öppna sig, för att rikta oss med sina gåfvor, eller och af gudinnan Aphrodite åt vilken denna månad var helgad.

De gamla kallade denna månaden för "Faremånad."

11.

Redan i början av 1700 talets almanackor hetar den "gräsmånad. Solen löpar nu i Oxens stjärnbild, från den 11 April till den 12 Maj, Under den tiden är det bland annat gott att så och plantera. I följande rim får vi veta vad som är bra att göra i denna månad:

"April månad kallar man mig,
Att plöja och så lärer jag dig.
Jag låter slå nu min median,
Att jag min sundhet hafva kan."

I bondepraktikan säges bland annat om Mars, April och Maj:

"Mars torr, April våt, och Maj kall
Fyller bondens hus och lador all
Men April torr och ren
Är bonden till stort men."

I folkmun bland de gamla lydde det helt annorlunda neml.:

"April varm og torr, Maj våt og kall,
Fyller bondens hus och lador all.
Men April våt og kall, Maj varm og ren,
Är bonden till stort men."

"Maj varm og torr
og Juni kall, og våt,
är ej något att glädjas åt."

Sista rimmet passar säkerligen bäst till god äring och växtlighet för året.

12.

Det första rimmet är nog bäst passande för sydligare orter eller nere i Tyskland.

Om "torrbaggarne" (tordyveln) under första vårdagarne har löss under hakan så är bäst att så tidigt, medan "vårmusten" är i jorden. Har den deremot löss på bakkroppen så blir det en våt sommar.

Kommer Asa Thor under våren körandes med sina bockar "så det knagar efter hjulaspiken" blir det ett gott år.

Ett gammalt rim lyder:

"April snö,
ä so gott som fårajö."
eller
"April snö,
ä fattigmas gödsel."

"April regn
Hjälper fä för löss."

12.

N. 7143:24.
Den 1 ste April kommar ~~Albinus~~, Hugo som dagen hette på 1600 talet men sedan början av 1700 talet är det Harald Hårfagers namnsdag. Den dagen är det tid för sjömannen att börja årets seglation med sina segelfartyg derför synas också ett fultriggad tremastare-skepp på många runstafvar. Varom följande rim:

"Den första i Fare

Sätter skipparen båten sin i have

Den första April är aprilnarriets dag, vilka om de skall vara riktigt arangerade den narrade själv gå dit de bli visade och när de återkommo bli hånskrattade med följande ord:

"April! April!

Din gamla örfil."

Att freda sig för att bli narrade kan vara rätt svårt. Jag själv har åtminstone en gång blivit grundligt lurad April. Det hände sig nämligen den förste April 1896 att drängen och jag var ute i trädgården och syslade. Rätt som vi gick der öppnar mors störstpiga fönstret och ropar halvhögt och hastigt:

"Ulorps tattra ä ude i den västra graven og fiskar"

Det dröjde ju ej länge förrän vi voro ute och skulle köra väck dem och på så vis sprungo rigtegt April.

14a.

Den fjerde April:

"Sätter Gjyja av sin slöja."

Och efter kommer St: Ambrosius med vårharven ty nu är det tid att börja vårarbetet.

En gammal man som föddes i förra hälften av 1800 och dog för nära 20 år sedan berättade följande om gamla seder och bruk vid lantbruket i sin födelse by der han levat hela sitt, seder och bruk vid lantbruket i sin ungdom och om vad som då skulle iakt-agas mm. Hans berättelse lyder:

15.

Den sjunde kommar Egesippus med fiskhumman vilken då var tid att sätta i åar och bäckar för att fånga fisken eller ålen innan de gingo med vårvattnet till sjön. Härom är det också en skämtgåta så lydande:

"Tösen sto i köksdaren me sin svärta poddorrimora.

Drängen kom po gården me sin långa slångelidång.

Og do so sior tösen ti drängen!

A le du din slångelidång i min poddorrimora.

So ska vi knorra."

Uttydningen lyder: Pigan stod i köksdörren med en svart gryta i sin hand. Drängen kom på gården med en stor nyfångad ål. Då sade tösen till drängen lägg du ålen i min gryta så skall jag koka den

M 7143:25.

15. så det boblor.

Den fjortonde kommar Tiburtius med första sommarträdet. Då är första sommardagen för året och trädens knoppar skall då börja att svälla. Nu skall också fåren kunna taga sig föda ute, såsom förut omtalats. När det börjar lida mot kvällen och nattkylan börjar göra sig påmint blir det följande samtal mellan fåret och dess lamm. Lammet säger då enligt folkhumorn:

"Bäää vill gå hem Bäää vill gå hem."

Vartill fåret svarar:

"Vänta litt men ja tar denna buske me böulululure."

16. När djuren kunde tala sade fåret:

"Kallar du mig får

vill jag från dig gå

Men kallar du mig söa.

Så vill ja kläda di og föa."

Det nedan som kommar efter första Sommarnyet kallades "kråkenedan."

Då ville alla hava halmtakstäckarnen ty de tak som uppbands härunder, blåste aldrig av ~~maxx~~ husen, utan de kunde ligga, isynnerhet å norra, sidorna, ända till 40 år och deröver.

Den sextonde kommar Patrik, Irlands första apostel som dog år 435 och dyrkas ännu såsom deras skyddspatron.

Nu var det hög tid att så ärtna ty dem kunde man gärna så, sade de gamla redan i Mars och det gjorde ej något om vattnet sprang fram bakom i plogfåran, då man plöjde till den. Man fick likväl ej så dem medan månen löpte i Stenbockens eller Skorpionens stjärbilder ty då blevo de hårda som "kamperstena." Bäst vore att så dem under Vattumannens eller Fiskarnas tecken (då månen befann sig i dessa stjärbilder) ty då blevo de lättkokta. Det som såddes i nytändningen växte mest ovan jord, men skulle skörden vara under jorden t.ex. rotfrukter skulle de utsås i nedan. Ärtna skulle visserligen gifva sin skörd ovan jord men det var ej bra om de växte och blommade hela sommaren och derför skulle följande ihågkommas:

"Så ärtor tre dagar före nytändningen,

Så blomma de alla i sönder."

17. På grund av ovannämde blev "Svårte Pär" en gång enligt folksägnen grundligt lurad, vilket tillgick på följande sätt:

En bonde skulle fästa sig en dräng och själva "hin håle" anmälde sig i en anständig drängskepnad för att åtaka sig tjänsten. Bonden kände likväl igen honom på grund av hans långa "lusanäjlor", men han var

A 600

17. derför ej rädd att fästa honom och de överenskommo om två års an-
ställning på följande grunder. Första året skulle Hin hava allt som
växte under jorden. Bonden sådde då säd i hela sin åker och den onde
fick således alla sädesrötterna men bonden tog strå och ax. Åndra året
satte bonden bedor, kålroor och pantofflor i hela fältet och pockor
fick således bara blasten, vilket peeker Hin sade vara "fanen". Det
påstås också att det är på grund härav som sydskåningar kallar bet-
blasten för "fan", ~~vilket ej uppsvenskar begriper. Vilken löjlig~~
~~histerie detta kunnat ge ifva upphov till få vi reda på i följande~~
~~sanningenliga berättelse++~~
18. Det hände i en av Skytts härads folkskolor att skolbarnen av sin
lärare fick i uppgift att skriva en kria om vilket arbete de ut-
förde på kvällen när de slutat skolan. En gosse skrev då följande:
"Först när vi komma hem so ger vi körna fan. Sen gör vi rent och strör
under dem og så ger vi dom fan igen." Denna fullt rätta uppgift gick
då som skämt genom hela nordliga Sveriges tidningspress ty t. ex. i
Luleå utalas ordet blott på ett vis och dermed menas den onde. I
sydskåne deremot har "a" två olika ljud så att var man vet, vid or-
dets uttalning, om dermed menas ~~(svårta pockor)~~ eller betblast.
Den tjugonde April eller Sulplius som dagen hette på 1600 talet är
utmärkt på vissa runstaver med en spegel det glimmande ljus som him-
len då utsänder. Denna dag, då solen löpar i Oxens himmelstecken, går
jumockså in våra förfäders femte månad av dem kallad Harpe eller Harpen
med solhuset "~~TXY~~ Thrymhem der Skade bodde. Från denna tiden räknade
man fordom här i norden vårens begynnelse - vilket bruk ännu skall
fortleva på Island och i Norge. Härom kväder skalden:
- "Se ifrån Walhals alla gudasäten
Det glimmar ljus på himlens högblå tält
Och Oxen trampar rén de tunga fjäten
På Thrymhems vidutsträckta åkerfält,
Snart Maj, en glädjens härold från det höga
Skall kyssa ömt naturens slutna öga.....
Den tjugotredje kommer Gregorius eller
S:t: Göran var avbildad på de flesta gamla kakelugnar i strid
med den sjuhöfdade draken.
Å runstaven är avbildad en häst och då är det tid till att
tänka på hästen för åkning och fälningen.
- Den tjugofemte kommer St: Marcus med Göken vilken har många "tydor"
med sig. Kvinnorna brukade ofta fråga göken tillråds i sina kärleks-
tankar på flerahanda vis. Så skulle de ex. hålla om trädet vari göken
satt och gol och så många gånger den gol sedan hon taget fatt om trä-

det, så många år dröjde det innan hon blev gift.

GÖ-Köken-på-bar-kvist-blev-det-ju-ett-dåligt-år,-men-väntade-den-
att-gala-tills-träden-grönskade-blev-året-godt.-

- 20 a. Hörde någon göken första gången för året på fastande maga blev han "dårad av göken" vilket var ett förebud till olyckor. Även väderstrecken från vilka göken hördes första gång, hade sin betydelse:
Norr gök, korn gök = kärna gök.
Öster gök, döde gök = sorge gök.
Söder gök, tröste gök = sädes gök
Väster gök, bäste gök = Glädje gök.

Hörde någon göken förste gång gala på bar kvist (innan träden lövats) så betydde det oäkta barn, varför göken ville varna flickan.

- 20 b. Så snart göken vid midsommarstiden ser den första höstacken håller den upp att gala och förvandlar sig då till en sparvhök och den första fågeln han då rifver är fostermodern.

Härmrar man göken blir den så arg att den uppspyr sitt hjerteblood på bladen. Därigenom är det somliga växter som hava röda blad.

På Marcus dagen var det ej bra att utså någon säd. Var Marcusnatten frostfrei blev det nattfroster på hösten.

Sagnen förtäljer att Vår Herre och St. Per en gång kom till en bonde och frågade var han hade sin hustru. Bonden svarade, "hon gick ut", men det var osanning ty bonden hade dödat henne och jömt henne i en klöverstack. Vår herre viste det och förvandlade derför bon-(den) till en gök. Derför ropar göken allt fortfarande "Gick ut, gick ut," tills klöverstacken skall tagas, då han blir rädd.

Så långt före Valborgsafton som groderna kväka så långt efter skola de tiga".

Dermed menas att det blir elakt väder efteråt.

Blir det nattfrost Tiburius (14) och Kletusnätter (21) förfrysa bär och fruktblomstren det året så att det blir ingen frukt.

Förårets märkesdagar.

1).

Juni månad kallades i almanackan redan på 1600 talet mid-sommarsmånad men den kallades också av allmogen för Skärsmånad. Junius härledes av romarnas gudinna Juno åt vilken månaden varit helgad.

I bondepraktickan heter det:

Midsommar han kommer glad,
Bonifacius gifver det stora aflat,
Men Barnabas månde det försmå,
Bilus och Botulphus gjorde lika så.
De ord gifver hans makt,
Så hafver Peder sagt.

Runstafvens första tecken för denna månad är kräftan och deruti löparsolen ifrån den 12 juni till den 14 juli. Bondepraktikan säger: "IKrabban är det godt att bygga i vatten, att föra sig i nya kläder och vad man gör i begynnelsen bliver obeständigt. I följande minnesrim får man reda på vad som skall göras i denna månad:

"Nu vill jag mitt hö afslå
Och riva detsamma också
I denna tid jag litte sova vill
Och äta laktuko med ättika dertill."

Uti denna månad skall man litet sova samt ej äta svinfläsk ost och det som stekta är.

Bland märkesmän och dagar så kommer den andra Erasmus med sin trebensgryta. Han var biskop i Campanien och led martyrdöden år 303 varvid han skulle ha blivit kokad i en gryta.

För att få tjäran till att sitta säkert på vngshjul och åkerbruksreds... som skulle rentvättas efter vårarhetet skulle man denna dag koka sin trätjära i en gammal järngryta bakom "havegäred" med sommarplökade kvistar samt stryka tjäran varm på det torra trädet så blev det mycket hållbart.

2).

Den tredje kommer "Marcus" el. "Marcill" med träborrsvingen och då är det tidär det tid att tänka på att få borrat samman och rest sitt nybygga för året. Den 4 är det slut med årets nattfroster före sommarsolståndet. Den åttonde kommer Bonifacius. Som ovan nämns i rimmet ger han avlat och derför kommer han å runstafven med en i blom stående vindrufblomma. Han förer också metspöet med sig varav framgår att det nu är tid att taga till metreven ty nu är vattensamlingarna så bevuxna att noten ej längre kan dragas. Nu är också bärengyllentid det heter derför

2). gyllene tid det heter derför:

"Nu växar jorbär
på gäred fram
Me flöde og me måde
du spisa kann
også är det tid
i vanned gå
Märk detta väl,
ej med kläderna på.

Den tolfte kommar St: Eskil. När Konung BlotSven stälde till ett stort hedna offer förebrådde St: Eskil dem att de glömde den sanna guden och offrade åt djävlar. Då hedningarna icke brydde sig derom bad han till gud att denne genom ett underverk skulle visa sin makt. Ett starkt regn med hagel och snö uppkom som bortsköljde hedningar-
nas altaren och offerdjur men icke en droppe föll på St: Eskil.
BlotSven uppretade då hedningarna så att en slog Eskil med sten,
en annan högg ijäl honom med en yxa. Just vid tiden för denna hedna-
fäst, den 12 juni är det bäst att lägga till sin lilla, å runstafven
avbildade, julagris.

Den 13 kommer Elisaus med ullsaxen, och nu är det tid att klippa sina
får, vilket enligt ordstävet skall ske:

"I pinges ny
og mickelsnär."

Således när månen är i tilltagande på vårsidan eller då man kan knyta
sin vänstra hand i månskifvan och i månens aftagande på hösten när
man kan knyta sin högra hand i månskifvan. Efterklipningen på våren
skulle företagas i ny samt ute i solen och ljuset. På hösten deremot
3). borde de klippas i nedan, ty under vintern stodo fåren i mörkret inne
i hus utan fönster. Vinterullen blev likväld ej på långt nära så bra som
sommarullen och derför kallades den förre aldrig annat än "to", då
däremot den senare var riktig ull. Ett sådant viktigt djur som fåret
vilket lemnade det viktigaste materialet till kläder m.m. ansågs ju
kunna både tala och mera i äldre tider.

Fåret sade då till sin klippare när de togo fatt på dem:

"Klipp mig höst og vår
Men aldrig mitt bringehår."

Därför kvarlämnades alltid något ull över djurets bröst. Det såg
rätt komiskt ut när man såg de gamla gummorna börja att klippa. Då
togo de och klippte först mitt i fårets panna medan de sade:

"Kom igen ti åre

3).

Me dotter ve läre

Og en stor pels! fåre."

När de så hade avslutat klippningen och släppte fåren ut om dörren sade de något rim, vilket jag ej nu kan påminna mig. De gamla gummorna voro mycket förmanande mot de ogifta pigorna att de skulle akta sig noga så att de ej klippte hål i fårets skinn ty då fingo de en man som högg och slog dem.

Den sjuttonde kommar Botulf som blev abbot i sjunde århundradet med sin uppslagna stora bok. Nu börjar bina att ropa "ut, ut, ut" och en vacker dag svärmar de riktet ut för att söka sig en ny bostad.

"Men regnar det i

Botulfs öppna bok

Så vill de vara

vickan ut."

Vid denna tid skall man också klippa sina buxbomshäckar och dylika ömtäliga växter så skadas de ej. Kristen Blåsare en gammal trädgårdsmästare brukade ock säga på den tid han levde att de skulle klippa buxbomshäckarne åtta dar före midsommar så trifdes de bäst. Klippte de dem deremot om våren och det sen kom en "imerdugg" så blevo de gula och dogo..

4).

Den tjugoförste ingick de gamles sjunde månad eller högsommarens första månad eller sommarsolståndet då solen löper i kräftans tecken och går in i solhuset Hemmelsberg eller Himinborg eller Heimdals härliga boning, med samma namn, hvilken är belägen vid Bilfrost .

"Tätt vid Bifrost sitter Heimdal i sitt sköna Himinborg. Blickande med solklart öga ned på jordens fröjd och sorg , Hundra mil åt alla Kantar, sträcker sig hans väktarblick. Och behof af sömn och hvila mindre han än någon fågel fick.

Den tjugofjerde hava vi ju Johannes döparens födelse eller midsommarkrisen. Den är anmärkt på runstaven med dels en majstång ett får med Gottlansfanan eller korsfararefanan.

Tre dagar före och tre dagar efter midsommar faller det sol-vorel som sätter sig som vitt spott på gräset. Utav detta kan man få fingeront och "edor".

Den tjugonionde kommar apostelen Petrus med sin nyckel till hemmelriket för att dermed öppna sommarens all härlighet och prakt med en rik blomsterbuket betydande att sommaråret nu är i sitt högsta flor och skönhet.

Någon dag i denna månad infaller starrbraket - starungarne fluger ut

M.7143:31.

4). med buller och brak- varunder ingen skall utköra sin gödsel ty då växer det derefter intet annat än ogräs. De skall icke heller åka gödsel "Heliga Lekamens dag" som är första torsdagen efter Tre-faldighetssöndagen ej heller "Alla Englars dag" dagen efter mid-sommardagen ty båda dessa dagar äro heljade så att intet ilaluktande få förekomma dessa dagar sade de gamla ty då fingo de ingen säd derefter.

Om längsta dagen finnes följande rim:

St: Biti är den längsta dag också

St: Barnabe (22) viker solen hän

St: Lucie kommer

hon till oss igen".

5). Dernäst komma de till sammans, Magaretha och Magdalena med gamman,
Jacob sporde råd,
Av Olof Konung god."

Bondepraktikan säger: I denna månad skall man ingen stark dryck eller putgants till sig laga: vakta dig för mycken sömn och svettebad, åder-låtande, hetan mat och för okyskhet, men salvie drick; mjölk och söt-ost är sund. Det är deremot gott att bygga och flytta hus samt lägga grund. Hvar man skall göra få vi reda på i följande rim:

"Nu skär jag rågen, åker hem mitt hö,
och det som vått är, månd jag kringströ.
Hunddagarna gå nu an med största makt,
Derför gifvar jag på min sundhet akt."

Solen löpar i Leonets stjärnbild från den 14 juli till den 14 Augusti. Den andra juli är Marie besökelsedag, vilken var helgdag på 1600 talet. Hon-för-den-lyckan-med-sig-att-vårsäden" sprickor-av-holt-eller-får-magt-ti-og-gå-av-holt-i-äjs."-Derför-förer-hon-också-med-sig-å-run-stafven-en-knippa-säd-som-nyligen-gått-i-ax-

Skulle det börja rengväder Marie besökelsedag vill det gärna fortsätta i två veckor. Det heter derom i rimmet:

"Om det Vårfrudag regnar med
Som hon sökte sin fränka Elisabeth
Så vill det reng sig försträcka
Och fjorton dagar efter anna räcka."

Vår säden börjar nu att gå i ax åtminstone under normala år. Då är det också tid att tänka på släterskäran eller "ledonen" som det senare kallades, ty nu är gräset färdigt för att som det kallas "slå." Derför heter det när man börjar att se kornax i kornet:

5).

"Ser du ett ax ska du närläma dig,
Ser du två ax ska du gå,
Ser du tre ax ska du springa till ängen."

eller också:

"När du första kornaxet ser
tar du av pinnan lian ner,
När flera ax emot dig ler
skynda dig då att slå gräset ner".

Den nionde kommar också Cyrillus med slätterlien och då är det hög tid att slå sitt hö.

Den fjortonde kommar biskop Phocas med slätter "rifvan" och sina stjernklara nätter och sen är det också tid att rävsa sitt hö i "hypor".

När göken ser den första höhypan upphör den att gala.

8).

Utkomna i ängen skulle man innan man började att hugga först taga upp lian och tigande blåsa i dess egg så skar man sig ej under höstarbetet. Sedan skulle man också innan man högg stryka den med strykspänne åtminstone tre gångar vilket även skulle göras då arbetet slutade: på kvällen så gick allting lyckeligt och väl. Detta fick ej glömmas sade de gamla.

Den femtonde hava vi Apostla delning, med som ovan nämns stjärnklara nätter, vilket betyder att guds lysande stjerna dela ut sig till alla hedningarne. Vi ser derför också en hel svärm av stjärnor på runstaven för vilka hedendommen, utmärkt med en förskräcklig drake med vingar och stjert, sprutande eld ur gapet, får vika. Genom denna himmelska striden kommer alting i upprör. Då den s.k. fruntimmersveckan infallar den 19 - 24 så börja också för det mästa dessa kvinnor att gråta av förskräckelsen. Derför heter det:

"Den 19 är det Sara
Hon kan fälla tårar så rara.
Og hennes systrar kan dertill svara."

Många gamla voro derför rädda att börja sin råghöst under nämnda vecka ty rågen har ju den egenskapen att den gror på tre dygn. - så-lättled av-kvinnerna-att-den-gryva-pe-tre-dyngn-Ad-den-gry,-på-tre-dyngn.

Om det regnade Margaretha den 20 sades-hen-"pisso"-(vätte)-i-nötterna eeh-då-blev det inga nøtkärnor det året. - på-grund-av-att-hen-var-detter-till-en-hednisk-avgudapräst--men-blev-kristnad-eeh-led-martur.
död-år-152-

En gammal gåta der om lyder:

"Ja gick po en väj,
Og de va ingen väj,

forts.

8).

"Ja hitte en ting,

Og de va ingenting,

Hadde ja sett de hadde ja inte tad de,

Men ja så de ente derforr to ja de".

Svar: En nöt utan kärna hittad på en skogsväg.

Jag-giek-på-en-skogsväg,

Øeh-det-är-ju-ingen-riktig-väg,

jag-fann-en-"hultenberre"(en-kärnlös-nöt)

Øeh-det-var-ju-ingenting-värt.

Hade-jag-sett-det,-hade-ja-inte-taget-den.

Men-det-kunde-jag-je-inte-se.

Øeh-derför-tog-ja-den.

Å runstaven är fruntimmersveckan utmärkt med en lutande bágare vilket skall betyda att det svalpas över till rengväder.

original ; 63 mid.

N 7143:1
Förärets märkesdagar. Fornlids kalender
om och minnesrum

För Trädgårdssällskapet av - n.

Efterskrift förbiude
De gamla haende i märket och "tyder"
vid flera olika dagar året om.

Dessa märkesdagar varo ~~på~~ de tor i
allmänhet de som firades till minne
efter bibliska man och kvin-
nor eller ock som blivit kanonisera-
de. Men beträckta vi märkesdagarne
och det derom, särnast i minstone på 1870-80
talet talen, levande folktron ~~och~~ min-
nesregler och tron i främre hundra-
~~det~~ ~~på~~ fult tydligt att det har äldre
anor ty man kan ~~på~~ fult tydligt
ursprungligen hedniska minnesregler vilka
satts till brukade dagar.

Så till t. ex. haende i märkeerna
samma namn i folktron som i alma-
nakan, varu Januvari kallas Thors-
manad, då deremot i folktron ~~är det~~
Akars manad som heter Thors manad
med sina minnesregler om acht vadom
skall göras under Thors manad! X

Äldre Almanackor ^{ha} utgifvuts i Sverig
ge ända sedan 1540 de den första till
svenska översatta almaneken utkom.

Efter Pa' 1600 ^{talte} utkommo de varje år och
sedan 1749 hafta de ändt till sive varan
de är artiga utgifvuta av Wetenskaps
Akademien.

27 Detta oaktat är det gamla salk-
ligen traditionen ut dödde annu, ehar-
nu det artigen, nattu ligt vi, för vi nu
me allt mer & k. 7143:2.

Först almanackornas tid föddes
tidens rinnande efter de s. k. runstavarne.
Vissa ^{dessa begagnades} fortlevde ände in på 1700 talet
under vilket århundrade det tillkom
ett mellanting mellan runstaf-
och almenackor bland almanacko-
ten. Detta mellanting utgjordes av
t. ex tobaksdosar av mettling a viss
man hade första hälften av upphöjd mässan med
lock ~~och~~ ^{som varje manad} för varje manad
tre radar ^{som varje manad} och dels a detta batter gavs i ena
tek manade på ^{gammal sätt} liko os. Men som
manad januari förtyskligades ^{är} första
raden med ~~det~~ ^{med} aldelts likadana bilder
som fanns på den gamla runstafven.
A andre raden var det de 7 sju första bak
slavazne i A. b. c. liston på runstaf-
ven de sju första tra runorna i nord-
iska runraden. Tredje raden ~~var~~ ^{hade} i
också bakslavazne liston tredje raden
på runstafven utgjordes av runor;
A i januari manad betydde alltid den
1ste av årets dagar liston den första runan
i runraden på runstafven. En annan av
dessa sju bokstävar eller runor kallades

3/ ^{M. 7143:3} söndagsbaksilavm eller dila runan vilket
du var hela året i användning och skatt är in-
träffade då det blev en ny söndagsbaksilaf
eller runa till årets slut. Denna söndags
baksilaf utträddes ju även i almanackan.

[För flera år sedan var det en lärde i Lund
som ~~sade till mig~~^{för mig} att föröndrarna var
så dumma att de ej hade rede på 1000
ord för att viltet pågå ej ville gå
med på. ^{Gill} Ej var någon dom så ma-
det där han som var S. R. lärde som
påvile tro så demt om laut besök kvarje.

9 förra dagan var det ~~ej~~ en lyft att
höra de gamla kungen allting utan till.
Så t. ex kunde de utan till ~~även~~ på
vara det skulle göras och lätas på den och
den dagen allt i enlighet med vad
jag nu sett på de gamla rikstingarna vilka
ej varer sig de eller deras närmaste sörfader
sett. De brukade därför sätta nu kommers
den eller den med det eller det t. ^{kommer} Erik
med att sa "Olaf und Kake" o. s. v.

I 1925
Hans Jölvu erft hunde de som ord-
stavet ärmer lever "po skia fia
findra" churu nu vet nära nog inga
vad detta ordstavet betyder. Det
verk egentligen är tyd att se gamla
schäfstad inquit orantigt

4 männen eller kyrkor på 70-80 tal
räkna erets dagar på mina fingerknosar
allt i enlighet med runitafven eder
efter den ovana omnämnd "Standes Almanack
författad 1787" i vilken bokslä-
vorna ertalte ranorna.

För att eret hade de gamla sätzunge
minnenstein att räkna och fåg kom-
ma på mina finger knosar, så lydande:

"Alla man det väl bekant varé

Att han ^{kan} falle hedgedagar utan fara

På mina fingerar första mig rätt

Njärtdag begynnas det

På pekefingret på din vänstra hand

På första led märker söndag förtamn

På vilkun led manens ände står

På din led dernäst den andra ingår

Huvut och märkar en dag för sig

Trehundra sextiosemin tåres dig."

Med denna minnesvers räknade de
gamla, vilket jag själv sett flera ungdomar,
ut alla erets veckor och dagar. Allt
var ~~ja~~ tydligt ett minne av den gamla
runitafven. Som ovana sagt var ~~ja~~
Nyårsdagen alltid den första runan i rum-
trädes liksom A var bokstaven för
alla år efter är kommande nyårsdags
bokstaf, söndags bokstav en onverk-
lade drenat för varje år.

51 Som om den förra januari aktie i
föll på förla ^{16.7143:5.} ta runan eller bokstäven
gjorde ~~och~~ ej därför de andra månaderna
detta utan de hade var sin åligo återkom-
mende bokstav. För att kunna minnas
detta hade de gamla sätta rim i talf
ord der varje ord begyndelse bokstaf
var byggnads bokstaf ~~och~~ var nu i ord-
nings fägil varande manad. så lyckade:

"Alla De Dagar Gud Bjöd Edor
Ga Christligt Fram Att Dem Fullända."
Som synes i detta vackra minnesrim have vi ålig
begyndelse bokstave till runa till alle vrets tolv
manader vilko också komma i ordning iret
ränt efter den 1ste januari.

För att i hår komma haru många dager
det sammus i vret hade de gamla
sätta rim vilket de ville lära de
yngre som därför intre verade sig räkunda:

"Här lant är ett år."

Tre C, ett ~~L~~ L, et X och ett V.
Sese timmar dertill kom det i hår
Så många dager harar ett år
Så långe som denne verden står
De ~~vij~~ sese timmar dertill munde skrifva
Det fjärde är en dag munde gifva
Den dag råtts i ~~Februariis~~
~~Februariis~~
och gör oss då Skottår åå".

Måndernas dagar antad i hvarje hund med
följande rint. M. 7143:6.

"Trullio dager har November
April Junii och September;
Februari Tigris atta och allén
Alle de övriga tröttios en".

De gamla hade upptäckta före att varje
28 är voro lika minna namnet sol-
cirkel ^{syde ej infärts i astmoskys ordlista.}
~~Kan jag be minneset att de skall ha~~
~~de samma~~

Sat
erit!
Dags- och nattidernas punke de eku-
rum de ej hade ~~plankor~~ ^{ur} nära nog någo
liko sâkert. På morgnarne rättade
de sig ~~de~~ till en del efter hancus galan
de där och när han gal sâste gäng rades
plackan vare tre, innan han gal
trödje gängen de var den hellefem och
da var det högtid att sliga upp och
börja bråska åtta. Dags tiden kunde
de själva i krappan efta kunde någo
dun temlig sâkert om det an iart
mulet. Var det solken så var det
det ej tvivel om tiden ty ~~han~~ ^{do sago} ~~bond~~ de
på späggar et vilket väderbäck efta
hur lång dun var ty de dun var aldra
portatis ver ^{det} ju pl 12 eller middags
tid och humma i stormtagans förstora
hade ~~var~~ ^{var} ockte, i fall det ej fanns
volklocka eller solvridare, märkt sol-

7 Tiden. Mr. eller (som det mera allmänt heter.)
Tidernas konstnoro på museet
välrygta i äldre tider och de yngre börs.
Se ~~fler~~ att hava solringar. Man har
likväl förvana sig över att de gamla
utan vidare kunde räga de yngre tider utan
att magasini hava plats. De hade
levat in sig efter soltider med en
väldan växelhet att det var förvana
värst.

Vädrutberikens namn var också helt
andra än de nu varande. Så T. ex. hette
det: "oppad (norrut) henad (söderut)
norrad (söderut) och udad (västerut)"
eller också: "oppad norpo, henad österpo,
norrad synge po, udad västerpo."
~~Man kan se~~ ^{frånleddet detta} ~~ofta komde snast huv~~ ^{snällan} ~~aldrat~~
och yagra på 1880-t. ex. En gärde
dräng kommit direkt ^{till} ~~från~~ ^{T. ex.} sin ga yngre syster
att ga "norr o ta ^{hamlatjed}" ^{väntid} ~~de att de~~ ^{sa hund}
den orglade ^{och} drängskallarede, beklagat
ga norrut på ejorna och leto efter
"hamlatjed" och försömma flera timmar.
Sär gattu kom idu ~~var~~ ^{hade} kunde han vara
glad om han slapp med bara skälls ord,
med bekräft att drängen ^{hade} sagt att han
skulle ga "norr", "og de viddu, ad de
å po de haled, og inti oppad norpo"
vilket han fick med bekräft veta, så tannna

8 gång som drägten repade med sin
hand närmest. N. 7143:8.

Vinkatt Jag har här över omvänt de gamla
Runtstavars och läändig stavnadskonst
överste mänsklig stavnadskonst

bildkonst runstaven och därs bildspråk.
Den övriga raden är på ute slutande en
matta bilder, således ett fällt utbildat
bildspråk, som de gamla formade sig på och
genuration efter generation läde sig utan-
till.

Man kan dock ex. framställa en fråga.
Här den gamla runstaven, vilken var ~~med~~
längre tillbaka i tiden än almanackorna,
och lört lantbefolkningens vad de
skulle utträffa - den eller den dag
eller den förra rannsakningsrista,
men lant, vad han ristat till minne
på runstaven, av lant befolkningar
Svarat måste ju avilkorligen bli att
runstavristarna blott räffat inritat
bilder ^{till} på runstaven av vad som lant-
befolkningens redan då kände till ^{säson} ~~att~~
var ^{and} den härliga tiden för ~~utan~~ ut förändring
av därs arbete eller glädjefester.

För allt hade de gamla sina omväntstre
vilka till veyon del återfinnes i dina bond-
praktikau men till en del äro betydligt äldre
till ex vid runstavens båda bilder av den
1 mars, vilka ej återfinnes varje sig i bond-

M.7143:9
9 praktiken eller ens sättna gamla katolska
helgor, men likväl levat kvar i falkmåne
nec från medusorum med sult hed-
niska namn vilket skall omtalas
längre fram under månadsnamn.

En del av detta månadsnamn är nog
så fina och väl sammensatta och en
hel del har man i ungdomen även hört
och lärt utan ^{att} minnen om ett särdeant till
fölle som detta ~~det~~ direkt nedskrivne
denn är ~~det~~ ej ^{då man inte kan}
~~eripa sig ordlydelsen.~~ ^{jay dock här antekna, eftersom}
~~det~~ ^{lätt} ~~genaet~~ ^{kan}

^{Gammal:} En del skall det likväl
ej kom bli ~~eripa~~ på längt mera i många sät
mots härt och en gans ^(Forts.) låst.
Vi böja nu med jämna varje månad
vårhus sedan i 1687 års almanacke
heter Torsförmånad, men de gamla lantle-
falkmånen ^{a landsbygden kallas den} är ju "Glyggemånad"
Januariet hördes i Rommarnas tid jämte et visskun ^{införhållan varit hela}
ett gammalt namn heter det: ^{gad}

"Omikromun blos geta rökt eo konung Knut
Bad den hjälpa sig att driva julen ut
Mercellius, Antonius, Brisko och Fabian,
Agnes och Hicentius de Ralle Tafven fram,
Der sjungs de alla Gloriam".

Ditto är ~~et~~ tydligt att katolikerna varit och
levat över ^{till} ~~ett~~ förtysligande ~~et~~ detre-
ligjöra livets färor m. m.

Tå runtaperum synes också en hel del
dryckeskorn som betyder salt och glödg.

Fröts förla runa på runitavv liktoss ärts
 förla bokstavar på Sländig almanack 1787 gär
 med en stapel upp i boktagen, varå synes ett
 kors vilket betyder helg'dag - Nyårsdagen -
 Liknande ~~uttyärkes även övriga~~
 större helgdager, men för de mindre
 blir det bara en Stapel med halft
 kors på. När man varit i kyrkan nyårsdagen spult man ej
 förrumman intyden som kom förr hem fick fört in hänta dit ord.

10b/

7143
 Om det stormar nyårsnatten
 blir gröden intrasslad och sam-
 man modd. Blåddet mycket
 nyårsdagen blir gröden medel
 mattig, men skiner solen bara
 så långt att man kan sätta
 sin pyntohatt, så blir gröden
 leätt.

Fisk man på nyårsdagen förla
 beräknet av en man blev han
 väl matagen istymerhet om
 han hållade och önskade;

"Ett gott nytt år och ett va hert
 är
 me alla larer og lador fulla
 og en värper fästimo."

Si kunde den beräkta vänta sig god
 ring i det kommande året.

Ett kunnobetsäk var dren mot
 fruktat si wide dit ej var en "gresau-
 ka" ty hon hadde litte bättre tan med sig.

En vanlig gift artig kvinna fönde den
 mot ett deligt år i sijle såvidt man ej
 kastade vatten över henne.

106/ ~~Brunstarnas fonta leck en eller hälft för
är den bild i varje rörelse och i framväxten är det i
varje manad~~
^{M. 7 43 som} ~~betecknaden~~ ~~säg~~ ~~Wattu-~~
~~mannus invas~~ betecknun lojor ur främ den
10 framtil den 10 febr. Under detta tiden
var det godt att ~~förde~~ en hälft del, t. ex
dricko gott vin fastande och dito bruska
heta örter, såsom ingefära, peppar, myglis-
kor m.m. Följande minnesvis fram om
vad som var bra att ut föra så lyckande:

"Jag röker mitt kött i denne tid
Jag äter och dricker för utan mit
Gutet blod vill jag nu se mig låta

Gill "Fört i denna manad manad g'kata"

Såne mat var det bland annat ~~ungefärt~~
icke bra att bygga eller flytta hus m.m.
För nyrs dagar var vi ett drapseskorn
och en knif der med på minnas ej ju om
just om skräckte sätta mina lika led
om en av de hed rike frieller sätta
dagar med mina utmärkande lasther-
heter.

11/ Förr den 6 januari syss strigm ett
dryg peshorn och en tjärne vilken skall
betyda Eller som de gamla saade "den stjälle
kommar de tre vise männen me tjernau"
och de spille det ~~på~~ åtta varje sikt då de gingo
omkring med trettonde dag i tjernau. Leil-
ket i dubbelsatte var ~~o~~ en glödgesätt och
kallades Christi uppbaralies sätt vilket betydd
att Christi födelse tjärne var upp gänga
för hedningarne.

Den 13 januari eller 20 dag jul kommer
"Knut och kör julen ut oj do e de slut
me julen og de fina brödel og de goda
saled" En ringdansvars lyder: X

"Sjugonde de jul
de dansas julen ud
å de å de slut me julen
og slut me tjuren
varje fliksa kostar fejde tunn
Men gosseme aro ej dyra
for fina stupor sär vi femtifyra."

Tjernauens bild rad synes den bronkrona
Kog Knut vände upp och ned på dryg peshornet
dennel tyckande att sätter är slut.

Dagen har först varit helgdag i norrland
men märke lixt nog heter den ej Knut i

1687 års olun mach utan Hilarius. ~~Hilarius~~
mera kallas dagen ~~efter~~ Knut den heliga, son

av ~~Son~~ konung David Estridsson,
~~Hankton dock snart i strid med uttsalk i synnerhet~~
son besteg Danmarks tron 1080. Ranniger
och Halländingarna ~~hvilka~~ hade erföre ~~helle~~ regnat

7143:13.

12) Sközer och beträskar sätter allmän -
ningens rättigheter betesmarken samt iktat
fritt fiske i öresund, ~~med~~ Konungen
framtog dem detta rättigheter vilket
mycket upprettade dem. Det till gynnade
han prästerkapet på elnnaguns be -
kostnad och traxg detta åtton bönderna
att betala præstbønd. Utbröttet
av falkets reseri på skyndades den
genom att han hoppaulade en platta
på 1000 krigsskepp mot England
Som konungen q' i tiden kom tidvis
krigs skepp så skilde sig dess man -
kap och var ^{och} gick till sitt varför
de placades dryge båtar av konungen.
Ditto hade att oppet appor till sājd bland
lantbefolkningen och för att räddla
sig flydde konungen till Odense
på ^{till} Fyra och inerlät sig i Albani
kyrka jänta de sā som blivit konungens
Bönderna stormade fram mot kyrkan
och uppbröt dess dörrar samt dödade
Knutts bror och konung sjölv ^{är} 1086. Han
blev kanoniserad 1120 och ansägs för Dan -
marks skydds helgon.

Ehuru konung Knut blev Danmarks
skyddshelgon, således också Skånes,

15 ~~och~~ ^{eftersom} han likväl fått ett skyfligt beteende
~~med~~ i den skar sydskånska allmogen tro och
handlingsätt. Se t. ex. skulle de döda 20 dag
jul eller Knut, kläde ut en "bodbe" med halu-
krona och karta på golvet och ~~samtidigt~~
resopa golvet med en röskvast ~~så~~ vänd
på samma gång som de sät "udføjede fej-
sen, skulle ~~at~~ spieja ud knudbobben om
daren." Dunn skyf som ieder sons Knuts bild
er ju tydligvis ^{tegnet af} gammel bonde hat mat
~~gammal hvid verksom brataleghet mot~~
~~budbønne.~~ — Dagen uppkallad efter
~~konon som fört levat under århundraden.~~

[Den 19 kommer Henrik, Finlandes
förste biskopp med väckert väder
 till floden Heinens mättet ~~utan~~ han
 som hilles vid årets första vårläng
 vinter- eller vårläng ^{vilket} då tager sin
 början och är särmiest med en tre fot ~~och~~
 å rumtafva tillika med en biskopskräk.
 Henrik var biskopp i Uppsala men
 Erik den helige förde honom med till
 Finland för att övervända detta lands
 vilde och hedniska folk. Blest biskop
 1156 i Rautemäki ^{men} blef sedan ej läng-
 stigen av en finne vid namn Lalli.
 Efter sin död blev han räknad ^{och} till
 bland martyrerne och helgonen ^{och} derfor
 firades till hans ännuvels Heinensmässan.

~~att derfor hafva vi icke det verkra-~~
 ste vintornådret på grund av hans helighet
 de dagerne som kompt skulle vara. Vinter
 blev nämligen istället före än da.

Den 24 kommer Erik Frästle till de
 hänsyn skalle bäras om kring skartegens
 eller i brev der på ~~att~~ skall skrivas (en
 stenålders flintyxa) som att givs god
 åring under kommande år. Att man
 är det derför av bildet en död kallas över
 trånné konst bevyda karben.

[Pauli dag den 25 januari var en
 stor bemärkelsesdag den ~~25~~ för ~~och~~ till
 vilket ej är att undra på eftersom den är
 en minnesdag efter aposteln Paulus om-
 vändre. ~~Om~~ ^{den} denna dag heter det i de gamla
 som läste skriftpelsing av rabbinen
 Gamaliel i Jerusalem. Dagen efter
 Christi hemlunds färd sällan han sig
 till den som förföljde Jesus eftersökare
 i Gillapostla. Germynas omtala ju mycket
 om det som han tillfogade dem. Själv hände
 det sig en gång han var på vägen till
 Damaskus för att fånga några kristna
 att han fick uppenbarelse och sedan blev han
 ju en lika upprig Jesus eftersökare. Af denna
 orsak kan man ju ej trofsta på att det skulle
 vara en viktig bemärkelsesdag, och det
 heter i rimet:

"W Pauli dag giftig och klar

M. 7143:16
Ett gott är vi ha att förvänta

Dero åkermannen sin förfärring har,

Men om det faller regn eller snö

Så blir det till stor myggs nöd.

^{Spökdoms orsak} ^{men blyss} ^{då} ^{död}
Pauli dag i Kall man också ^{mark} ^{då} ^{örlig och krig.}
sädet kvar och loka ^{dag} ledes av "ellebränen"
ty fört där är halva stadt sacerdider fört.

För att övertygo sig om huruvida ^{vila} sacerdaret skulle
räcka tills det blev vring på marken
lades dit ut en samma lås halv på god-
selstädion. Blev den liggandes mord till
kvällen haft det i gom fare med sacerdret,
men spriddes den därmed förtur ^{för} ~~från~~
da mätte man vara mycket förniktig
med sacerdret ty då blev det sent åring
på markerna. ~~För att fört förtakta~~
~~sig mot sacerdret har~~ En äldre person omtalat
att i hans farstid var det flera som på hästarna
täckte sina hälutan att nedskrära de samma
för att om det blev sacerdret på varum, så
spille de kunnat låsa av taken egen till
fader. Blev dock halvun liggande
överel så kunde man utan risk redan nu
nur kärna i tak.

~~Polygraphus duc~~

Pauli dag är i ranskallen ovanmerkt
med en boge och att svarar sätter and-
liga stridswapen och 687 års almanacke
är dnu ask utsatt ~~sava~~ att ficas rämn hejdag.

M.7143:17

16/ [Polyxarpus den 26 Januari var d. 17.
en bemerkelærd dag da føro var tímnesdag
før apostelen Johannes længe med
nånde nunn, vilket blev birkapp
i Smyrna nu er 169 på denna dag
laget satte 86=rig på bålet.
När elden ej färtade honom blev
han ikjäl styrken med ett svärd
då sa mycket blad utflät att eldt
slakte elden ^{Meningheten} ~~vare~~ ~~med~~ sig hans
själ färestil himmelen i en dronas
skrindal —

[Om det Pauli omvandelse dag — gladji-
dagen — skulle vara solikas och klart så var
det diremt ett stort aber för årets åring
om Polycarpus sorgedag blev solig. Det
heter derfor i salkrinnet:

" " ~~Bere~~ "

Skiner inte solen längre än man kan sadl
Då blir kornet som ^{sadla} en häst

Men skiner den över båd' berg og backa
Då bli nejerna båd' små og starko"
eller også:

" Skiner bara inte solen längre än man sadlar en häst
Då blir grädan aldré som båt,

Men skiner den ^{och både} över berg og dala
Så bli nejerna båd' små och skrala."

17 // M. 7143:18.
Om skarp vinter begynner Carolodagen
den 28 januari, vilken firades som helgdag
under Carl XI tid, och varar över Kyrndels
~~mässotidens~~ ~~ta~~ varar den till påsk.
~~Festtid~~ ~~Februari~~
[Februari]
(Fors.)

Har fått sitt namn efter den romerska gudinna
Februa som förstade i lagar aubefallda röningar
na. ~~T~~ ex barnsings konvalescens. Difir kallas
~~exempelvis~~ Marie kyrko gung venselsfest.
I almanackan kallas ~~februa~~ Gogemanad num
i falkmannum har den hetat "Biel".
eller "Biele". Bland annat fick man ej kalla
ohyra vid sitt rätta namn under denna månads
t. ex. lappor ^I tyda blev der turങങങ
flora. Så i hulle t. ex. lappor kallas för
"Bielelom", rättor och möss för Biel gung
frur o. s. v. B
Biel sågen gung till Thor (mars månad)

"Om ja hadde haft din kraft og styrke.
Så skulle ju frysta kalen i koen
og grism i soen."

Kyrndelns årsdag den 2 kommer jöngfru Mar
ia med feminina hinstakar för att sprida
gill ~~tille~~ hedningarne. Difor funs ochs'a rum
stafven avbildad en gjesttakta tillika med en
drottninga krona. Denna dag fick man ej var allt
för helig att lägga sile på mattan, ej förrän man det
blevo de brudna under verksamhet. Skulle det bli
gott hänt nåder skulle kyrndelnsasseknude ~~klem~~
me li ra'e klingedi i väggana för elles ble de
maskad ve glasfrestre" (vid brölloids härtor).
Erum följande rim:

"Kyrndelnsasse blide
Gör spöde kvinnas kvide
Men Kyrndelnsasse vinter
Gör sköndemannen flinper".

Hets världsliga Rubrik nr 315

18) Att det därför klingande lädföre och winter
ger året god åring och vackert hantverk.

N 7143:19.

Följande gamla rym om vad ikke skall hylla:
"Mr Ryndelniatta, Blasius och Agatha Dorothea

då blef de plastica den jungfru seit,

Vallentius ropte högt så överbrott

Ty Petrus och Matthias hade fastlagt satt.

februari

7 En man med ihulle de t skall man kalla
sig varmt blädd för att ikke fa "Kalan" en
gammal deug i julklocka som uppträdde ^{om som} så som var dag
var annan eller var trede deug och var den
räende sa ~~att~~ ^{var} ~~feeling~~ att det gjorde ej noga har
val de ur båddades ty de fröra liknät under de
teinmarne id de ika kunde allt omkring sig. För
att ~~taeke~~ ^{med} ~~dufor~~ ihulle de rätta sig efter följande
rim:

"Jag fruktar nu kalju kan med makt.

Med att hugga (tråd) och godning att före gifver

En vorn spinnekjötel kan jag väl faga akt.

Jag läter mitt blod och manl kolden förbi.

Gill
Runtafvans första bild är fiskarna och deri
laper salm från den 10 till den 10 mars och
under tiden är det gott att bygga ut i vatten
som det som skall vara uti vatten t. ex. hister
samt att köpa eller salja - egendomsaffärer -
m. m.

Den 3 kommer Blasius blåsande i ett
långt horn siflet av avbildad i de flesta runtavner.
Som dagen i åldre tider före åtminstone före 1687
varit heligdag för man intlev att göra nogen
"prinsarinq" koncentriskt, t. ex. spina, ty de blåster

19 tagen av boken. No. 7143:20.

Blasius var biskop i Cappadocien men
ville ej överlämna den kristna lärjan till den
romerska, utan föredrog att under häxan
Diocletiani och Maximiani förföljelser leva
som eremiti en hale i berget Angeras.
Under tiden batade han alla slags sjukdomar
i såväl munningar som djur. Blev dock
igen gripen av Agri Colas soldater, kast-
ades i fängelse och sedan hängd i ett träd, men
dog ej vanförför han levande utsätts och blev
samt ^{riven} med järnhäcklor och slutligen
halshugget den 3 februari år 283. Under sadana
förhållanden kan vi ej undras att de gamla skulle
leva i stillhet en så markbelig dag.

Den 6 kommar Dorothea med mat, snyggen
och där var det tid att efterre ~~såta~~ ^{sina brudstrål} sätta
~~sig~~ ^{läge} ~~med~~ ^{nina} ~~fick~~ ^{ty} ~~då~~ ^{blev} ~~det~~ ^{inga}
mat så de bleva ~~snygg~~ ^{härliga} ~~varficket~~.
blomster och punkt det azet.

Hon var med bland de brudna som förföljdes
under häxan Diocletiani och skulle försas till hält
På vagnen dit var hon ^{full} var bleiv ^{full} ~~biskop~~ Maximinius
honne och blev förtjust i henne och ville låta henne
leva om hon ville tillhöra honom men uredgå-
des över hennes neksaende var och lät ^{det} ~~det~~ ^{det} avhända
honne år 287.

Festslagstisdagen "viða" tisdagen varer en
markesdag i synnerhet om det var sista dagen
förs. Fick som man fick åtta fläkmat. Man skulle
den förs efter se om hur fläktsoppa räg ut
efter kokningens författet ovannpå blev helt

M 143:21

och juint blev det et fruktbart år, men
blev det fult av blåvor och "grusor" blev
det därför enig intundande sommar.

Vad väckte din dagar mule~~t~~^{det} blev också
en mule sommar och bleste det hårdt blev
det bara agnar kvar i sådruv vid hästelidet.
Skriv solen bara så långt att en präst
kan placera sig i full rustning och hår
harnesk så har sonden gud åren
att räcka. ~~Ble~~ ~~så~~ Blev det långt
Så långt som istapparna blevo drona
dag under hustakur så långt kulle var
söder till ^{Clines} honom ~~hösten~~ ~~växer~~ beliva. Dessa
utom i kulle man elda så att räken stod
göts som en sky ur storitens pipa
welket hade till följd ~~att~~ ^{och} tyckas och väst-
matade ragat. ~~Dessutom skulle man~~
^{och ha ha riklig uttagning på mat under året}
för att så gud ersätttes spara på
maten, ~~medan~~ ^{och} ganska ej på
dricka ^{och} ~~men~~ ^{och} den löntale men hela sommaren,
fler ganska fler ^{och} flacka "drickesläjil" med sig
gah ^{Gill} över allt, varom det heter:

"Om fastelauvs tisdag
"At du gänger i vår knut
Så svälter du ej ti ful
Ty du sprängar gud väst
Så du svälter du ej ti ful
Drick tre gånger mer fler
Så behöver du ej ti sommarn
dricka mer."

21/ Den 9de ~~Med nötskytten. Hon var~~
~~pommars Apotonia~~ en flicka
som under kejsar Desii förföljning matade
keristna ej kunde förmås att övergeva sin tro
och förför att vinna mottagkrona i väder kastade
sig på hallet. Hade man ej översett mina fusk-
nat var det nu tid förför att så den färdigas tid
var färdig.

Den 10 kom Scolastica med sin länge och
hjärta och då var det tid till fastelidet en
~~fjärde blid~~

"Till ad fasta
en fjärde blid."

Den 15 sen kom Sigfrid den heliga
med sin kräckle och yrca de skulle
man hugga sitt timmar till hus och möbler
så rathade ej hus timret och möblarna
blevo ej mark stängna. Såto timmar skulle
man också hugga mellan maner ver i nedanför
rest annars blev det ej varaktigt. Telar och andra
träsl som skulle återvänta skulle ^(beståras) stiftas under
nymane och medan den läppenom trillingus
stjorbild si blev återvänta med dubbelskott.
För att hugga timret under rätten till skulle
man minnas sjuende rim:

"I nedanför ditt timmer hugg
sa harar maler sijur glägg (gäng)
Varaktigt det blir till möbler og hus
och deri tövras ikke vägvalus."

Sigfrid den heliga hickallades av konung Olaf
Såt konung vilken han enligt sagan döpte i
Nisaby-kalla. Biskop Sigfrid var ju Smålands
apostel och då han lärnade wescio kvarstanna
de tre av hans släpljugar Unaman, Sunaman

22 a) och Wina man. M.7143:23.
och Wina man. vilko Ma dödades av raflysta
sällar som lockades av de dyrbara rikedom
ägde. Så Sigfrid åter kom sät han trevne gis
ute på ytor; då dessa locknade gick han ut
i vattuet och fann ^{min} dödas läkningars hufvud
i ett ämber. & Huralby kyrka finnes en
St. Sigfrids bild om hörn hufvudet i vitt skjäl.
Hvar trosse have dött år 1067 och haus graf-
sten finnes anno i Växjö domkyrka.

Den 23 kommar "Petter Cathred" (Petrus
Cathedralis) med sin myskel och "hede sten"
Med myskeln öppnar han dörren för den annalkan-
de varm och sin hede sten. Kastar han så
i vattuet och efter denna dag, då varm tagar
sitt inträde och Petter Cathred kastar sin hede
sten i vattuet föar det lika mycket undri frän
som ovan och dervon är icke salik att kora
på frän och med denna dag ty det kan vara
för dolda hal undri frän som man kan plausa i
sæle de gamla.

Om dit pros. Et. Petters matt byggd ut i 30 mätter dreptes.

Den 24 kommar Mattheus med gerejdet.
med sin yxa och gadda på rautapane. Dervor var
det nu tid att borga sätta "stamtug" för att säga
goddon ty nu börjale de ge i lek "di ga' polej".
De rader också "Nu kommar Matias me gata ejid."
ty nu skulle gärra bördi värspinnar och dufon
måste man eftre dina i a att gäppa blevo för-
stöde. När Mattheus kom stodt äfven var det också i tivatt lärn
möjligheten att "komma till Örna".
Det var också bort om det denna dag var så myc-
ket takdrapp så att hanen stände sätta ned
"Kunde vätte nebb tre gång
Ty då blev det ett gott år för manna,"
Matthias var helse dag på 1670 talet.

Mattsmässodagen har stor betydelse för lantbrukarna ty den dagen skulle de nog i ha komma så att de ej glömde att inbetalas till Kronan sina avgifter. Det heter deraf i år 1753 års almanacke den nya filen antogs och februari månads blott minskades med 11 dagar och sättes ej som att innehålla mer än 17 dagar och ~~sättes~~^{de} det ej fanns någon Mattsmässdag förr avgiftens inbetalning. I almanackan finnes deraf följande annämnning:

"Sedan innan hvilken Afræds- och Oronationells Spannålen afföras bor utsättas til den 7 Martii, som datto är blivit Mattsmässodagen."

Arrendet och hyrskifte skulle ju för en del av sedan betalas över nämnde dag.

Mathias väckte även till livet i augdregn raspe, djupunge, upplarp gräs fl., andra ställen enligt folktvora under stupor i dvala liggande vivor ^{na} gräs gjest vid denna tid komme de ju för att mäta åter här att de lägen skall var herre för "Guvn, Guvn".

tillställ har de därför fått, att de aldrig
för vilo sin sat være sig på träd, has eller
pepp och således ej kan väga sig ut över havet.
Detta som skola di alltid, sedan Matheus
återkallat dem till livet, så uttala en
ganska het dunt med ~~börs~~^{"Kung}, den
s. k. "vivefrysan" som vi aldrig
går milt om sedan vijan anlant
till varo vlor.

23 / *Mars.*
Martius, som Mars krevs i äldra dagar,
har satt sitt namn efter den romerska krigs-
guden Mars, ~~och~~ vars fäst föndom firades den
första mars. M. 7143:26.

I salktbon rallas ~~och~~ månaden för Thor
månad, till minne av gamla Ata-Thor.

I runatexten är ~~det~~ fördun följa mars av bildat
ett mans huvud med långa sträck utgående
fran den ~~ögon~~ ögonen delen. Stora vid sidan är
det en tät berlogad bild. Heför heter det i salkt-
diktningar om Mars månad:

"Nu kommer Thor me till långa (fröda) skägg
og lockar Anna barn ud om vägg.

Men efter kommar Gyga me sin sky
og kör dom lant ingom ~~vijja~~ ^{slöja} ~~slöja~~
eller eckra."

"Thor me till sagga skägg
lockar alla Anna gylta ud om vägg.
etter kommar övne Anna
og kör dom lant ing i grua grua."

I Bondepriaktiken heter det helt annorlunda:

"Gernait kom Thor och Thomas Langskägg
Biel Gregorium locka barnen utom vägg
Gertrud tog då Bengt med sig
och Maria blev hälsad, det säger jag dig."

Efter detta kan man väl trojat parto att mars månad
i norr satt sitt namn efter deras gamla gud
Ata-Thor vilket framdeles bättre shall visas
angives att det era ~~eller~~ ^{angives att det era eller andra,}
eftersom ~~det~~ ^{till detta} arbetet skulle visas i Thors må-

nad b. ex. brayga Thors månads åt till slättorn
mata nyål i förlag under Thors månad ^{vilket sker vid hela}
i hela året o. s. v.

(Detta antekes från)

Salm löper mellan den 11 mars till den 10
April genom Västerns stjärnbild och vad man
derunder hör ^{inköllas} zona fäst beskriv i följande rim:

" Jag berikar mina fruktträd i Thor,

Blöjer derjunko min i ker och förd
Denna manad lat intet blod

Bad och svett är da mig god."

Om Mars manad skulle bli så vacker ~~att~~
att allting grönskar och gror ~~låg det~~ ej var riktigt bra
ty drom heter det:

"Norr thor la gro,
sår stora Avena (April) sno."

Thorsmanad är ju också krigs begynnelse
manad för året. Man läser så t. ex. för
den 1 mars i 1840 års almanacka.

" Mars Mars Mars bliver nu slaget

" Nu blifver slaget
Och måste Soldaterna Mars, Mars, Mars
Hvart här thet dock nu? Stor lit öster
Höga Slott fötiender, oc höga sevfruden befina sin

Tunga med ston Fahra." De gamla hade också rede på att mars var

det samma som att salta sig i march mat

Jag har själv en gang blivit grundigt luraat
av sars dracy Ola. Han beklagade att
säga till mig den sista Februari 1878

"I marn ska alla bejs herringar ned og ga
Mars" Dom barn var man ju road av att

se hur det skulle taga sig ut, men det blev
inga ovantighet.

Följande krigsrum kunde de om Thorsmanad
anta ^{vissa} ty Thor ~~ska~~ ja nu som alltid lag i strid.

" En vagekape, man känner väl mig
fläkt, harnisch och krig brukar jag

Allt annat jag begynnar tillbaka jar
Med mitt gamla liv efter olycka slår

Det mitt strid om ej drifskning

25 Under Thors manad skulle man också
läta male sommarförlag av hujölet
vilket sedan nerpackades i påslaget varande
nöjlbungen och bankades härsamman
med stora "träkölör" (klubbor) så att man,
efter hand som näpöt skulle bejagnas, måste
~~det~~ losbrytas med järnspett och sedan sonder
gnagga. För att få hujölet att hålla sig, brukte
skulle man bura till ^{kvämen} ~~mållas~~ och låt maledet
då manen var i nedandet ty annars
hölls det sig ej. Ragni skulle också
vara myg stor kaf. Soin skulle Taikagri-
ten skulle man också slakta i Thorsma-
nad innan gröen gick i fläcket, ty då huf-
det adriggt.

^{tala}
Var duur kunde ~~snacka~~ ["] sade grisen
nu ~~et~~ å matt Bent dö förju misäl" derfor ~~bade~~ ^{bade} den:
" Fö mi i hela Bliele og hala Thor,
Sien sätter på tal min bryne, för.
Var faret hönle ditt. ~~snackade~~ ^{började} ~~det~~ fråka; ^{om}
"Föan unger hela Thor og hala fare (April.)

Gill Sien to hon ni sål li vare. ~~*~~

Om inte annat ville det ya i skogen och lide knapp.
Fredege tor Marusse ju geks. qforsmålet till ~~na~~ landets
byggdu. da för ~~föter~~ ^{det} i ~~na~~ ^{bl. a.}
(I 1684 ert almanacke finnes en del intres-
santa räd för allmänheten. Det heter desid om May:
"Instagan och Constitia varda nu stämmundis
godt och väl till sammanq nāt & thet nu
skal lämna till Trefnudning, da garet, se
mänga handa Sine, se atikilliga vägar.
Y arms Ewas Söstrar, jag befarar fast
mycket, thet matte Edra Band störe

26

M.7143:29.

Svaghet oc Fakta under Kastade
 wärda oc man mangen Moeder blifva
 kulta ~~oc~~ graf för sitt Ert Fartr.

Gambla Frijare sökja sig noga
 til äckta, torell oc val ga' an,
 oc oförmodeliga herliga Brödöp
 stiftade blifna. Om that i Werl-
 dum blefvo sa' autaget ~~oc~~ ^{en} drivet,
 som Himmelun that utvijser, sa'
 synes alt vara fult med lust
 oc Gladie."

Fortsättning

Tidig typ av värderingsförslag från den 10 mars till den 10
april. M. 7143:30.

Vad man i Kall uträttar under Maas
manad får vi rede på i följande gamla
visor:

"Jag berkar mina träd (fruktträd) i thor,
Plöjer dertill mina åker och jor,
Denna manad lät intet blad,
Bod och svett är då mig god."

Sedatom är det godt att bruka i sådant
räson mig och annat dylikt. ~~To~~ Lund
universitets bokbibliotek finnes en
handskrift om gamla fräggnings- och
godt mijät uppstucken år 1765
som också har följande lydelse:

Als det Manas

Undr åtta år att krypiga godt nyjor.
 Tag 6 kannor vatten till en kannor god honung
 och en knappnävefull god humle $\frac{1}{2}$ los canell
 litet av torra prömerang skal citron skal
 och litet hel nige före, hvilket kokas till $\frac{1}{2}$,
 är inkokt då det tas upp i ett renfona kärle
 Trakat, och står tills det är svvalnat, varpi
 några skeblad god gäst tas diruti att det
 kommar i full gätmix, sedan överbindas
 det med ett linnet plåde och står i ett svalt
 rum i 3 dagar uti gätmix, Serpi hängs
 ett trekväldig tråd likt skirpwesse emellan
 2 ne slänger uti vilket mycket mycket ärtes efter
 hand och som det riinner blir det tydigt att
 ärtes uti och sätts till dess det klarnar
 Sedan detta är gjordt lägges det på ena
 bultig el. ankare.

och röret om liksom vid jättes
nättning hos dackra.

& samma bok finas en handskrift p^a
36 sidor handskriftn. sida om malbars
plantningar i Skåne av år 1759.

Den ^{stolste} kommar Gregorius med trädet
och da^d är det till att hugga till alla "sättepilar"
som man vill plantera för året. Så snart
de bli tillhuggna i plattanle hengd med
tre kantig spets i fjärtan sedan sätts
detta i "mältinge Kornan" till att da^r
rat för att under en regnvæders dag

är gregorius ^{ungefärlig och varken blit det väckt ega} blomnings veder, men
7 lärde präster talpas Gregorius

annarslunde ty de säge att han kommar
med skolritet ~~annars~~ sedan i allsindom
nyttja givde det för bonderna i gamla
dagar. ^{I eller den store} Gregorius var författare
på syv i Rom 590-604 och en av kraftfull
med rike ^{och} natur gavar utrustad man, men
mycket vidkunlig. När han företräddare
hade varit i nattevarden levjat ut
skulande nyttjas av prakticos vilket

misbruk han stadsföte och gjorde lag-
ligt genom en utgiven nattevards
liturgi deri också förskrifts intet
att hålla mässa med many sallige
sanger och olika kläde dräkter m. m.
Sedanom sände han Kristna lärare till Eng-
land och förbalttrade skolinväxling i Rom
och blev derfor skolans patron och beskyddare.

detta skriven av en författare

Sjunde K. 7143:33

5)

a/ Min reelan den ~~7~~ hade Perpetua och Felicitas
kommit med "väfsholten". Dessa var
två av den kristna kyrkan tillägnade kvinnor
som ledo martyrdöden den 7 mars år 206
~~vilket~~ med haka bunden händes före ^{de} sitt
staden till vildgjura, därför är de
i en del runstafvar avbildade i styrneplattor
samt. Därför detta två kvinnorna
kommit med väfsholten vidat det
till att länka på att få upp väfvarna
ty nu varodagen så gick att det
gick att väfva så det skulle bli färskt
tills det var tid att i maj bleka linne
och korn.

Den 17 mars kommer Gertrud, då skall
jag vara med mitt i mässan och
sätta över ommands svinn hanum
sätta min bruna i för ~~og föriude~~
"Fryne i för og föriude."
~~"Og god kan en slå soen i annan~~
~~i annan ma posen."~~

St. Gertrud var ~~en~~ abbedissa i klostret
Neville i Brabant och dog år 667 och blev
kanonierad. Hon var ~~en~~ syrkarnas för-
namnsläktdel hos i Sverige och är
därför i många runstafvar avbildad med
ett stort kloster.

M 7143:34

56) Den nittonde Mars månaden uppenbarades
började varia hedniska förfader iis förs
manad som de kallaell "Solen's Port" eller
"ingången till Walhall". Solen passerade då
Vaderuns taket där enligt Aslarens him-
laborger. Glad hem skulle vara belö-
gn. I denna härlig. borg som egent-
ligen tillhörde Odin, hade han af
quaderne iitt hög rite.

"In ut skall dā winterus
frigo förlut
Dragas från himlens
stränder ändet
Frej med den blid.
Salu på hattus
Fräder i adintus,
Valdeus fatipar,
Ingenom Gladheus

Gyllene portor
Ler med de spona
Himmelske läppar
Huldricht åt Vaderuns
Luftiga raven sprang,
Dagjämning! ropar
Guldringad gusalf;
Dagjämning suta
Skingrande skyar."

Detta var för hedniska förfaderas synkter
att solen vid dagjämningar gick in i
övan ^{mitt} entalade "Solhus". "Solen's Port
till Walhall" betyde den manadens sol-
hus. De hade nämligen ett särskilt
solhus förvar i manad i vilken
solun då tröddes inga. Detto
deras aviktor har saron i denne
artikelserie visats, fortlevat ännu
till våra dagar i färtigheten

7143:35

5c) och dylikt. Den första månaden
eller årsbögen inträffade i mitten av
december, eller just därför som gjorde sin
vändning och kom åter till oss efter
då hon gick i Skyttens lekper. Denna
månad företrädesvis var vinterblatet.
Den sista månaden
hade de helgat åt "Uller," jaktens och
vinters gud, som de även kallade
"bag-osen." De trodde då att Solen
gick in i Ullers borg "Ydalir"
(= Ydalen) vilken var belägen vid
höghusets yttersta ände.

Den andra månaden den 21 januari,
där solen lätta in i Vattunauas
~~Nord~~ tecken troddes också att den gick in i
solhuset "Valiskjalf" och denne
månad kallades för "Ljósberi"
(= Ljusbringaren) emedan man där
hade att vänta längre och ljusare
dagar. Den företrädesvis gudin "Ules"
är med en stor fest kallad "fas-
kelfesten" vilken hölls i nästan
som vinterblatshägtid. Att denne
månad kallas åt Uller, som sig

M. 7143:36.
5d/ Deraf, att han var en simbild
af det vi mörkret frambragts åt.
Gjort, likväl döder var en mörkrets
~~simbild~~ simbild.

Vi hara ~~på~~ härifrån sätta reden om detta
annu var "Kyrkobrunnens" i Gudhems
tom utmärkts på runstavar med en
flerarmad träd Gjutspets...
Om denna midvader ~~varför~~ skald;
Om denne midvader ~~hette~~!

Jah
Vid
I Kalaskjalf den höga templet sal
Där quell Vala, i den hvita drägten
Med strölar brämde och som var syn latt
Gjutbrunnen den ljusfliga benämndes.

På Töcknumantla förd han väntet blickar
Och veckar, gift och räkta: Varede gis!
Och givet brämman för en hund gudaojan!

Sedas trevige manac mötes den
19 Februari då colin laptei Fiskarnes
tuppen och gick in i saluhuset "Sägva-
bäck", där Tage bodde. Då förel
Svunker och Danckes mästors affärer
och falkfältar, de sot inomle i Upp-
sala med thy att foljande marknad
red församling och ting.

"Fast Uller sin reinfusna svärfatt har lagt
Kring Skandias pullar och dalars
Så räcker der afvom dock sommaras vakt

5e

M.7143:37

4 Sögvabäcks hundar och satar
Der Salgudus ^{her} så vanlig och hund,
och Fiskarne skifta på silver och guld
ni glitter av runande bålgrö.
~~det framgår såväl~~
~~om fullt tydligt framges det~~
~~att detta vara helvinken för~~
~~fälders bra och ~~fjärde~~ fäst liguster~~
~~anns fastliva i varu prutnade~~
~~högster.~~

Den nittonde Mars är också
på en del områden utmärkt
med en strålande sol eller blon
må.

Nu då det är vardag
 i minnsta tider då
kan man få ta bort en
grada de svarvialdro
 kan man få ej fortäcka sig
 att förfärrna diktat en
 vacker gata om den rista
 må flingscas borttagande
 av solen. Gatan har
 följande vackra lydelse:

fågel

"Der kom en jonafru flygandes vin galas
 Hon satte sig på järne (diket) årelös,
 der kom en jonafru gångandes
 benalös."

Fog denna fågel med dig bort."

Given 7143³⁹ number

Den 20 har vi ~~var~~ var dag sommaren
då dag och natt är lika långa och i
ett gammalt rim heter det derom

"vid Lamberts og Gregorius tid
Hr dag og natt like vid.

och Salvi lärer nu i värdarne sätta
bild ~~der den läpo~~ från den 10 Mars
till den 10 April. och i en gammal dikt
från 1687 heter det derom:

"Den grönskande var vardom vij sagnade
och Falen ingår uthi wädurens Deckn,
gorande Dag och Natt lika lange ofver kesla jordn"; med.

Nu är det ~~flit~~ till att lägga sig i dagsljuset
och det hörder därför när tråvorna återvän-
de mot norrhem:

"Tridde lösttan i Thor
träder (trampar) tranan po Skansen för

Ag do so ska vi ha middagstan so stor
Denna dag ficks det ej tändas ljus om kvällen ty då var det
G) mig det trotsigt att det blev eldsvåde under året.

[Om Palmsondag m. komme ~~med~~ med
sig. Bæt mig klar til ^{var} ~~at~~

Gill var kvert och klart väder så var
en god konvencet att vänta med
regnat det sköts det mesta.

I annan vända skallen man också
skrära så "gåtsliga grena" (sålj')
och sätta in i en glas matten och
om de "springa nälud" (slår ut utvär-
knoppar) så blir det tus med gårdsgrönsaker.

Säljen är i nordens palmgrenar om Palm
kän, ~~india~~, ^{Palmens} stora knappar fäck man ej +
att plötska ty då fäck man otur med gästgästrader

Den gungoföste kommar
avlidne i rummet
plogen före de är dit tid att tiga
värrediskapen fram och över e dem
så att de är färdiga så snart värbum-
pet kan börja i vilket man påminnas
i färgande rim:

✓ 8/

Så och skrä i rättan tid,
Bruka jordun med stor id,
Så finner du välfigneble rik.
"Og de inte vers mitz
de kommar efter i trit."

eller Burgt
17143:40

Benedic tus med

~~76~~ i det röngnader St. Benignus dег.

blivit varin vat. min i den blåsande
vind som nu blir stark i vinter vär.
Benedictus var född år 480 och begravd
vid 14 års ålder till en kala i åkern
Subiaco och levde där i lång tid, tills
munkarne valde honom till abbat. ~~stränghet~~
de lemnade snart på grund av hans
stränghet och viktlig tillfälle att döda
honom. Men han undkom och
flydde, även till sin hilo. Frist-
kap med en del andra eremitar
förlorade han ett åt romerska guden
Apollo helgat tempel och uppgick
de på samma ställ ett klaster kallat
Monte Cassino. ~~Bland~~ man komme i
detta kloster ~~han~~ ^{hittade} sätta upp han ordensreglar
~~och~~ för de hela skrulle sakna syskötning
och för att förhindra omhetslähet
Gillade de gamla och slåa munkar
na göra avskrifter för klasterets
bibliotek, varigenom många
værk kommit till efterverldens
kunstedom och därför har han
blivit upptagen ibland de helgon
som skall undervisa oss vår-
bruket skall böja.

Utdragsdelat

M.7143:42
af
I äldre tider var det alltid flyttning
til på bondgårdar för landbrukarna vid Mariebergsdels
dag, eller Freditag om den kallades.

Flyttningen företog sig ej precis själv
dagen utan den skulle göras på särskilda delför
lyftodagar vilka vore on en tisdag eller en
en fredag. De andra dagarna voro ej lika
flyttningstäger från och till landet bröks
egn dommer.

Var nätterna i hulte inflytta på ett nytt
ställe skulle de alltid medhava en
katt, i en korg, så att de sikkert hade
den med sig då de kommer fram till
sitt nya hem. De skulle nödligas
före sig genom den på glänt öppnade
dörren baklänges instappa i katt
i stugan innan de själva gingo
dit in, ty om det var nätter ondt
eller ojämförlikap i huset så kunde
de ej förflytta sig till fört
slappt i på omnämnde vis. Myr
omtalade ofta att hon vare med
och sett ett sådant experiment år
1866 då nätter uttagits par inflytta
i ett bondhem i Lilla Svedala.

En annan kvinnan omtalas att
då hon var uttagit för 50-talet
sedan inflyttade i ett statthus

M 7143:43

86/ kallad "parakaret" räddes hon
av de gamla, vilka hade reda på
att det spökade mycket i huset, att
hon skulle före sig bekämpas
inläppo en katt i stugan vilket
hon också gjorde. Det hänt
så om några dagar lade sig den friske
katten mitt på golvet i stugan
och strökte alla byga sittvunar
frim sig och dog med det
som de själva hade gjort
hinder att spöket på grund
av att katten fört in läppet.

~~Naturlighets-
vis tycktes det
ta som om
det var
spöket som
tagit det
på katten~~
~~Gill~~
Detta sanna red var att aldrig
brukade man på 1860-70 talen och
är tydligt ett bedräkt offert
bruk till den mäst odenshusen
för manliga gudarinnor muntlig
alster
kärliga gudarinnan Fröja.
och Efter henne kallas i äldre
tider måltige man hustrar prauor
(prauor = husfruar) men efter
nya representationen 1860 fai ju alla heter
"herrar, prauor eller frökenar även om de

7143:44.

8 föj års edliga. I andra hälften kallades
ji t. ex. bondkuntrunen för "bona-
moran, inändemansmoran o. s. v. och
man har ju ofta hört att den äldre den
bondkvinnan förgat ^{förargat} därom
med teteh, fru: "Ja är ingen frau, bona moran".

Denna gamle sed att föra sig en-
slappa in katt är ju tydlig
att offer åt gudinna Fröga
~~(vilkun rold: krisken tid överflyttat till jomfru Maria)~~
~~vilken också anteckts, vilken~~
brukade köras med en vagn för
spind med strunne katter. Det var
säkert ut kattoffer åt henne,
ålkons gudinna så att de ny-
gifta skulle kunna leva i frid
och ålikom i sitt nya hem och
säkert parallell till Adlers-
offret vid ~~med~~ nybyggnadet
av hus där det som bekant
lades här kufvud (av stor)
under trösklar eller göltz:

For att drie atum spelle tripus ~~på~~ det icke
fanya kunnat spelle allt ut i jagat hä iller halin med före
från det gamla, samt värka djur i öret och rymt det
skrattat dessas för tyde lingo myghet. ~~Vadtra i icke~~
nya hem ("slätt uppe du exte tria (detta lederna)
du får bättre än der du kom fra")

Spinrörpen fick man ej köra åf flyttelast ty då blev voden för
"gjord" ut den skulle föres av en man.

Fredagen 14.3.45 kom infaller före den 25-

Mars och är utmärkt & rundafrica
med en krona. In d:t Hantx och
väckert väder om morgonen och
framåt dagen kan det väntas ett
gott år. Föryter det Froeda Froenatt
"Froennatt" så frysar det 40 nätter
derefter.

Den 27 kommar Rupert Bay

Bayerns apostelfrmed ^{och åljuden} öttunnan.
Han var från Frankrike och av gammal
adlig släkt. Som flitig religiös lätre
begaf han sig till hertig Theodor af Bay-
ern av vilken han matogs på det vanikap-
bigele ~~vilken~~ ^{hertigen} sällskap med sonen Thode-
bert lätta dopa sig och omvänds sig till
Kristus gudslidet med många bedningar.
Han dog 730 och efter honom härstammar
fi ~~Bayernshillet~~ Bayerns älet.

Gill! När nu Rupert kom med sin lora
öttunnan av bildad å emantafrur
skulle bönderne ha haft sädsligryst
ett och tappat sitt tonsnians ålet
För att tonsnians ålet, vilket var
~~säretets~~ gott och så stort att man
skulle kunna hålla sig till såväl
tonvagnsriga, slättarna och hösten
måste det ju vara omvärpsfullt
"gjord" (utgått) och tappat sedan

Froeda-
gen fick
man ej upptaga
nägt fram
marken
ty då fick
kreaturen
lös det
året

9 ^{7143:46} samt efterat val förs reglat och
fornvart liksom det skulle bezagnas.
För att det ej skulle vara på drickestun-
nan skulle den först vara mycket
om vongsfullt skallad med kakan-
de vatten som slags på drickestunnan
sedan en del färsk & en rastkor fört
lägts på. Sedan vattuet istatt en lid
skulle pigor nor ha ve iu ~~en~~^{de} drickestunnan och skrutan ~~var~~ ren.
Om detta arbete haell de jämna en
skämtgåte säljdande:

"Bruen mod hulen og de lange eir."
Såer när pigan står och und sin arme
giv en drickestunnas ren.

^{Skallad och}
Sedan tunnan ~~sar~~ var omvrysfull festat
åt skjöld i katt ^{samt} sedan val på tappa-
des ölet varefter "spänzen" (strå-
proppen) lades på "svicken" (tapphållet)
och där över lades färsklera som var
åttad med svinsfläsklakte i en le-
meklat i vilken ett par kubikdesimetr
lera togs och lades väl över såväl
"spänzen" som "svicken" och tilltrycktes
omvrysfullt. Likaledes smetades det
lera omkring "tappa-skruiken"
Nu lades åttundan på ett valt ställe varut
den håll sig förträffligt till ölet skulle
bezagnas vid slätten eller
höjden. När man så skulle tappa

M. 7143:47
 av året var det så det "fräte"
 i alkannan och mycket gott
 saut ^{kräftigt} ~~sig~~ att man lapparne ^{men ej ells rådande} sam-
 man klibbare. Ja det var helt annat
 slag av öl än nuvarande "melats-
 ölet". Den som en gång smakat sedan
gammaldags öl, ^{många äldre torde}
 glömmar det ej och man har ~~haft~~ varit
 med den. Att tappa av en sådan
 god åltunna kunde ju naturligtvis
 ej ge förtjusning med mindre än det
 skulle finnas ~~och~~ skämt ~~och~~ åtgärder om.
 och bland andet hyder en sålunda:

"Synta lō i bänken,
 Fröls han sto förr stänken,
 So stack han knige po i nifverna
 So henges valla fongicks."

Att sådan god öl fört gick at i
^{Gill} den stora eketräkanna som stod på det
 stora stugabordet och kallades
 "drickeskanna" är ju väl klart och
 minstigen fick allt som aptast under
 måttidens ut och tappa öl, men tillsta-
 lades da litet ~~skämt~~ ^{ord:} med följande

"Hästarne! Sommes i kanna -
 og väntar po di!"

Hade hon lemnat glönt att trappa kan-
 nan full av öl till midsidan skulle hon
 rådes på skämt!
 "Hästarne! Hörer gör gille i da" ^{den} traditionen,

En annan
 drickeskanna
 gott öl:
 "Hon lō og le
 Han sto agne
 Sin snor
 i hengesborn
 So henges
 vatt fongicks."

11 April månads vilkurs name tror hästarn
ma av det latinska ordet aperire emedan
jorden derunder tycks liksom öppnas sig,
för att rikta oss med sina gävror
eller och af quodiu[m] Aphrodite ist vilken
denne månad var helgal.
De gamla kallade denne månaden för "Faremånd".
Det fanns i början av 1700 talets almanackor
heter den jo "gräsmånd". Solen ligger nu i
Öscens stjärnbild, från den 11 April till den 12 Maj;
Under den tiden är det bland annat gott att
ta upp planterat. I samband med sitt namn
veta vad man är bra att göra i denne
månad:

"April manad kallas man mig,
Att plöja och så läser jag dig.
Jag läter slå nu min median,
Att jag min sundhet hafva kan."

I deconde praktijk van sage bland annat ons April,
Mars, April och Maj:

"Mars torr, April vat, och Maj kall
Fyller bondens hus och lador all
Men April torr och ren
In bonden lit stort men."

folkmunso bland de gamla tydliga delt
helt annat lunda resultat:

"April varm og torv, Maj vāt og kall,
Fyller bondens hus och lador all.
Men April vāt og ^{kall} May ~~varm~~ og r

"May we now have
the help of you all as
we are in great difficulty."

12/ Det första rummet är nog bra till passande
för sydligare orter eller mer i Tyskland.

M 71.43:49
Om "torrbazzarne (flöde vatten) under första
vår dagarna har läss under hakan så är
bra att så tidigt, medan "varmisten" är
i jorden. Har den däremot läss på bakkrap-
pen så blir det en ~~väldig~~ ^{värt} sommar.

Kommer Åke Thor ^{under waren} med sina böcker
"Så de knaggar efter hjula spiken" blir det ett gott år.

Ett gott års tyder:

"April mō,
ä 10 gott som
parojo,"

"April mō,
ä fältigmans
gödhet."

"April regn
hjälper förr
läss."

Hugo
Den 1ste april kommar Albinos, som
dagen hette på 1600-talet, num sedan början av 1700
talet är det Harald Härjagers namnsdag.
Den dag här är det tid för sponsum att böja
årets regulation med rina regel fastlyg-
der för synas voksa ett fullvuxet trema-
slare skepp på många svenska farvattna.

Varennat
jämte rim:

"Den första
fare
sätter skip-
paren båten
min hane
hove."

Den första April är ~~en mörker dag~~
på grund av tina nykfulla "aprilvädret"
vilket om de skall vara riktigt anserade
den narrade själva gå dit och bli visade
och när de återkommo bli hänkrattade
med följande ord:

"April! April!

Din gamla örfis!"

Att freda sig för att bli narrade kan vara
räkt svart. Ju själva har en gång fått blixt
grundligt bered April. Det hände sig nämligen
den första April 1896 att driften och jag var ute
i trädgården och myslade. Rätt om vi gick där
öppnar mord stort piga sonstret och ~~siger~~ ropar
halv höjt och hastigt: ~~du~~ "Ullorps tattta ände i
den västra graven og flickor" det drogs ju ej långt
för fan vi varo ute och ikulle före var klimat.

149/ort på västsvenska språkpartiet April.

Den fjärde spis kommar sätter Gjyja av
"Sätter Gjyja av sin slöja":
och efter kommer S:t Ambrosius med var-
haren ty nu är dit tid att bryga
vårarbeit. M. 7143:50.

En gammal man som sades ha föddts i sommaren
tun av 1800 och dog för nära 20 år
sedan han berättade foljande som gav
redor och bruket i sin faderte by, där
han levat hela sitt
sedan och bruk vid lantbruket i sin
och om vad som
ungefär tros det då skulle i aktas
m. m. Hems berättelse lyder:

111

112

(en skr. med)

Den yngre kommer Egetippus med fisk
hunnen vilken då var tid att sätta i äär
och bäcker för att fånga fisken eller ålen
innan de grizte med varvattnet till
sjön. Här om är det också en skämtgale
så lydande:

"Päsen stod i köksdaren med sin
svarta poddormora,
drängen kom på gården med sin långa slänge-
lidång,

~~Pg 20 rörlösen til drängen!~~

~~Ale du din slängelidång i min poddormora~~

So ska vi knorra.

Uttalandet lyder: ~~För~~ Pigan stod
i på köpsdörren med en svart gryta i sin
hand. Drängen kom på gården med
en stor nyslangat ål. Da sae de tåren
til drängen legg du ålen i min gryta så
skall jag pokadu så det bobbor.

Den fjortonde kommar Tiburtius med
första sommarträdet. Då är sonen smar-
degen för året och trädet knappor skall
da böja ett ~~ställa~~.

Nu skall också farun hunna stö
taga sig ~~för~~ fört, såsom ~~var~~ fört omtalats. När
det börjar lid mot kvallen och natt kylan
börjar göra sig påminn bli det följande tauntal
mellan faret och dess lamm. Lammet
säger då enligt folkhumorn:

Båvitt

"Bäää vill gå hem Bäää vill gå hem"
var det faret svara;

"Vänta litt min farer denna bokken med höll-
tubulure."

~~Förmodl. att härstas av en gristof.~~

~~Vär ej min minn här "bulbululu" sa' län f' att brexit
vill jag föra dig mig so' a' julklöde di' og
men kallaer del mig se' spiff föa"~~

[Det nedan är det som kommer efter första]

~~M 71 4 3 152.~~
Sommarvet kallas "kräkenedanse"

De ville alla ha ha tak halm takstäckarum
ty de tak som uppbands här under, blaire al-
drig av halm, utan de kunde ligga i syn-
nerhet ö norra sidorna, ända till 40 år
och dörrar.

Den sextoneli kommar Patrik, Tyska
försita apostell och dyrkas annundag
deras skyddspatron. ~~den~~ dag är 435.

Nu var det till att så artona ty den
kunde man gärna si, sade de gamla
redan i Mars och det gjorde ej noga
om vatten ^{från} sprang bakom i plö-
saran, då man plöjd till den. Man fölk
likväl ej sa dem medan manen löpte
i Stenbackens eller Skorpionens
sjöbilder ty da blevo de hareda
som "kampersten". Bättvar
att så den under Vattumannens eller
Fiskarnas tecken ~~ta~~ (da manen ^{biförning}
dessa sjöbilderna) ty de blevo de lättsak-
ta. Det som räddes i nytändningen
näste mät över jord, men skulle icke
vara under jorden t. ex. ratpraktor skulle
de utsas i nedanjet. Artona skulle visst
jag gifte sin sköld över jord men det var
ej bra om de växte och blommade hela sommaren
och de för skulle förflytta i höstommas:
"Så arter tre dagar före nytändningen,
så blomma de alla i fäder."

På "en grundigt folkesägning" en grundigt luraad, ritat
kunde meningen att på sälljande sätt:
En bonde skulle sätta sig in dräng
och själva "hur hale" anmälde sig i
en auktändig dräng och beprövd ~~att~~
~~att~~ ataga sig hänsyn. Bonden
kände likväl igen honom på grund
av hans långa "lusnäjlor"; men
han var därför i rädd att sätta
honom och de överenskommo om
två års ^{anställning} på sälljande grunder.
Första året skulle han hava allt
av grödor som växte under jorden.
Bonden sade då säl i hela sin åker
och den onda fick således alla rotter
räder rötter men bonden tog ~~det~~ och
allt. Andra året sätta bonden

* bedor, * katravar och ~~potatis~~ "pantofflor" i hela fältet
och poekor fick således bana
bladet bladet, vilket ~~parker~~ sade
vara "fanen". ~~Det~~ ^{Det} ~~påslag~~
~~att det är på grund hävor som~~
~~sydlig Kammings~~ ^{hällar} bet bladet för fan. ~~och~~
det ifrån vissa begripor. Det har tystig
historie detta kunnat givna upphaf
till så vi seende på i fältet nämnde
enligt berättelser.

B Det hænde ~~medtiden~~ i en av skytt

härad, folk i kolor att skolbarnen
av sin lärares fusk i uppgift att
skriva en brev ~~om vitterhets~~ görde arbeta-
de utförde på kvällen när de blivit
skolan. En gott skrevs då sågimade:
"Först näckvi komma här so ger
vi körrna fan ~~slan~~ ~~geni~~
~~gör vi rent och logtön under den~~ ~~lämnar~~ ofsa
~~mögor vid sij so ger vi dem~~
fan igen". Denna fullmåttas uppgift
gick till de som skämt gjort
hela föreläsningen liksom
preses ty & t. ex. i Luleå intalas ordet
blatt på ett pris och därmed menas
den onde onda. I Skåne syd Skåne
deremot har "a" två olika givet så att
var man vet, viljordets uttalning,
om däremed menas svarta peckor
eller flätblatt.

Gill

Den förgodde April eller Salplius den
dag han hette på ^{Talet} 1600 är utmärkt på vissa
runstavar med en spegel, det glimmande
givet om hemligheten utsträcktes: Sånni dag, då
salut loppar i örens himmelstakten, där ju
ärke i varu förfäders fina manad
av den kallad Sharpe eller Sharpes
(med dess salthuset Thrymhem) der
Skade bodele. Från denna tiden rät-
nade man hos i norr varens begynn

19/ vilket bruk är det vi kall fortuna på
Island och i Norge. ~~Härom kröder skalden:~~
~~på världen hänt.~~ H. 7143:55.

"Se ifrån Walkals alla gudar salar
Det glimmar gis på hemlens högblått
Och Oscar trampar ren de tunga fjätur
På Thrym hem vistutsträckta åkerfält
Smart Maj, en glädjins härold fram det höga
Skall byrja grot naturens slutna oga."

[Den] Gregorius kom marie Gregorius eller
St. Goran vilken är alminnat bekant ~~var~~

~~med draken var~~ var avbildad
på de flerta ganta katolska ~~avbildad~~
~~i tron med den spijköftade draken.~~
Å runstaven är han avbildad en hatt och hår är
det till till att tanka på hartin ~~för~~ ~~fot~~
för äpnings och salminger.

[Den] Grego fanns kommar - Starkast

St. Gill Marcus med Gökur vilken
har många "tyder" med sig. ~~De~~ ~~guds~~ ~~det~~
~~som~~ ~~de~~ ~~var~~ ~~var~~ ~~var~~ ~~var~~ ~~var~~ ~~var~~ ~~var~~
Kvinorna var kunde ~~ni~~
även fråga gässer tillräds i min kärleks
tanke ^{si skyller de} på flera munder int. ex. hälle.

God Gökur på var fört blev det ju
ett dåligt år, men var det vanligt att
att gula lillsbrister grönbackar blev ~~ett~~
~~gott~~ om trädet varé göken satt och gal och så
många gånger den gal sedan hon tagit sitt om trädet så man
ga er drevide det innan hon blev gift.

Xista gångs för året
20a/ Hörde någon gätsus på fastande maga blev
han "dårad av gätsus" ^{th 71st 43} vilket var en förfatning
~~med för~~ olyckor. Men vaderbröderna
fran milka gätsus hördes förla gäts,
haede in ^{betydelse:} ~~lycka~~

Morr gäts, ~~sunge~~ gäts + kärna gäts.
Öster gäts, döde gäts + sorge gäts.
Söder gäts, bräte gäts + såd s gäts.
Väster gäts, baste gäts + glädje gäts.

Hörde någon gätsus förla gäts ~~gäts~~ gäts
på bär kvist (ingan bra den lövats)
så betydde det att akta barn, varför
gätsus ville varna flickan.

Så snart göken vid midsommars
tiden ser den första hästekan
häller den upp att gala och förvarnallar
sig då till en ~~sparrhök~~^{* sparrhök} och den första
fågel han då röper är ~~skärfatormarden~~^{* skärfatormarden}.
Här var man göken blir den så arg
att den uppriprar sitt hjerteblod på
bladet. Därigenom är det vanliga väx-
ter som hara röda blad.

På Marcus dagin var det ej bra att
utta någon sak. Var Marcus natten frast-
fri blev det ~~det~~ natt frostes på
höstur. Vår Herr och St. Per kom in gångtiden bort
och frågade var han hade sin hustru. Bonden sa
"hon gick ut," men det var osäkert ty bonden hade dockat henne och
jönt henne i klöveritack. Vår herre ville det och försäkrade honom
att en göp. Därfor röpar göpen allt fortfarande "Gicks ut, gick ut!" tills klock-
verstas. Etz gammalt ordet är lyder:
"Du långt före Valborgs afton som grödorna kvöka
och dödans tröskor pga vissa for-
så långt efter skola de tiga Valborgs afton
Ledsantetts skoldötter"

Detta menas att det blir elakt nädriffrat.
Frågor! Blir det natt frast Tiburcius
(14) och Kleetusmätter (21) förfryra
var och fruktblomtren det är det så att det
blir ingen frukt. (Forts.)

Juni månads kallaats i almanackan redan på
M. 7143:58.

1600 talet mid sommars månad var den kallaats
ekstra av allmogen för Skärt månad. Junius härleddes
av romarnas gudinna Juno åt vilken de helgat månader
varit helgad.

I bondes praktiken heter det:

"Mid sommar han kommer glad,
Bonifacius gifver det stora afflat,
Men Barnabas mänts det förmå;
Bilus och Balolphus gjorde lika så.
De ord gifver hans makt,
Så hafver Pedur sagt."

~~Vad detta katalys. rim shall betydo i soko gott att förlita.~~
Runstavns första tecken för denna månad är Kräftan
och den uti löparetolen sprun den 12 juni till den
14 juli. Bondes praktiker säger: "Kräfblau är det
godt att leymga i vatten, att föra sig i nya pläder
och vad man ej fin i begynnelsen blir obeständigt.
Följande rimas rimej man reda på vad som shall
göras i denna månad":

"Nu vis jag mitt hö affla
Och riva det rum man ock så
I denna tid jog litet sova vi
Och åta bättre läktika med ättika dirlitt"

Uti denna månad skall man litet sova samt ej åt
två fläck ors och det som stekt är. ^{den ändre} Gras:
[Bland ~~mäts~~ man och slazar ^{den ändre} i Rommar ~~ett~~
~~med~~ ^{ett} med in trebens gryste. Han var ~~p~~ biskap
i Campanien och led ~~bland~~ ^{blivit} ~~martyr~~ döden år 303
varvid för han skulle ~~bland~~ ^{blivit} ha kokat i en gryste.

För att få tjäran till att ritta sifert på vägsidjor och
åkerbrukssedda som skulle renträttas efter värarbetet
skulle man denna dag koka in bröfjära i en gam-
mal jämvryta bakom "havegård" med "pille" (platta)
sammanklockade kvistar samt stäkta tjärar varm på det trotsa
trädet så blev det mycket hållbart.

Den 20:e brölje kom till "Starkell" med bråbrons röd
gum och då är det här att tanka på att få bortat

Antal sjuka och döde under år 19 uti smittosamma sjukdomar, farsoter m. m. inom kommunen.

Antal döde förde införas af prästerskapet enligt dödboken uti sina motsvarande kolumner.

~~Den 4 är det relativt sällan att präster förekommer i stället.~~

Sjukdomer	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
	sjuka	döde	sjuka	döde	sjuka	döde	sjuka	döde	sjuka	döde	sjuka	döde	sjuka

Smittkopper *Samman och rest sitt nybygge för året. Den 4 är det sätt med årets måttpris för kommunens röstande.*
Mässling *Den attionde kommar Boni patiens. Den ovunna manen i rummet gär han avslat derför kommat haad*
Skarlakansfeber *och*
Fläcktyfus *xx a' runta form med en i blomstarende vin-*
Tarmtyfus (tyfoideber) *drufblommor. Blom-förn ock i metapoe med*
Barnsängsfeber *vana framför det*
Rödsot *sig se nu är det här att tage till metapoe ty nu*
Kolera *är vatten samligarne så det behöver ema att nötas*
Kikhusta *ej längre kan dragues.*

Epidemisk hjärnfeber *Na är också beroende den tolfta kommar St. Eskil. Na Kronung Blat-*
Difteri (elakartad halssjuka) *gymnentid det heter dock derför:*

"Na väder förbär
na gärd fram
Neftöde och me mäde
di spirakam
Ogå är det tid
i rammet föd.
Mark detta väl,
ej med plödruppi." *Tegor med knävel och mö upp km som leont
Häfile hedningarne altaren och offerelgen
men icke en drapp föll på St. Eskil. Blat-
Iren uppriptade de hedningarne så att en slag*

6:o. Andra anmärkningar. *en annan högg igåt honom ut*

Tiden för en Yrica. Just vid denna ~~stund~~ *bedna sät,*
den 12 juni *tid är det här att tage, i till min lilla, o' run-*
taform avbildade, julas griss.

Den trettonde kommar ~~med~~ *Elisabet*
med ullskeden, och nu är det tid att klippa min
får, vilket enligt ordstavet skall ~~klippas~~ *ske:*

*" I pinges ny
og nichelsnär."*

Således när det manen är i tilltagande på värviden eller
do man kan knyta min vantra hand i maniskiven och
i manens aftagande på häxten när man kan knyta in
högra hand i maniskiven. Efter klippningun på
värviden ~~pörtagas i my~~ ^{den} *communalnämndens vägnar.*
värviden ~~pörtas i salm och ljusel~~
minnes om saden som skulle växa över jorden
eller i jord skulle föda dess sät i ny. P. h. hörer denna
böle de klippas i nya ty fö vintens stodo sär
nedan, under

Gjör det i mörkret sätter i hus utan fönster och således så gott som under jör.
Det är för att klippas in i mörköttan vintern eller
bliv läppväl ej på längt mär så bra som sommarvintern
d) Olägenheter av fabriker eller annan näring M. 71 43:60
på arbetares eller närboendes hälsa. *och därför kallade den förra aldrig*
Här anföras de fabriker, som finns. — Folkets binäringar,
huslöjder m. m.

e) För hälsan vådliga boningslägenheter.

Här anförs boningshusets allmänna beskaffenhet; byggnadsmaterielet; husens rymlighet; deras läge å sank mark o. s. v. Fukt inomhus. Ottilräckligt skydd mot köld. Vana att ligga i oeldade rum. Överbefolning.

Lite grannen: Det sagt att komitut var man sagt
de gamla gummarna ~~varde~~ börja att klippa. Då tog de
och klippte fort ~~fort~~ med i farets panna och tayo
edan denna ullen och stupade i farets mura mer.
Då de saade: "Kom igen liare
Me datter ve lare
og en stor ~~af~~ pels! fare!"

Men address mit bringe här!"
Därför kvarlämnades alltid något till över
~~utlo~~ attifor klyftan lantet

det sagt rätt komittut när man säg
ärne ~~stade~~ böja att klippa. Då tog de
~~t~~ ~~bost~~ med i farets panna och tog
ullen och stupade i farets mun me.
Kom igen li'are
Me datter ve lare
og en stor ~~af~~ pels! fare."

f) Luftväxling i rum, där större antal män-niskor samlas. Skolor, kyrkor, sockenstugor

~~m. m.~~ ~~slappos den ut om domen nede de nazat ruis vil-~~
~~ket jig ej nu kan få minna mig. De gamla gam-~~
~~mosse roro mycket förmående nat de ayfro~~
~~pigorna att de skulle akta sig rogo så de ej klap-~~
~~te hal i föret i syna tyda ~~hade ej hittat tyd-~~~~
~~kan din vitt de fin go ^{de} en man som högg vid tlyden.~~

g) Andra omständigheter, som kunna menligt
invärka på hälsoförhållandena.

Skadliga födoämnen.
Här anföres skördens beskaffephet. Sädens eller jordfrukternas försämring genom rost, sot, mjöldrygor, potatissjuka, dåligt bärgningsväder m. m.
Skadliga dryckesvaror.
Dryckenskapens till- och avtagande. Antal krogar och ölstugor.
Obehörig försäljning av Hoffmans droppar såsom rusmedel,

av giftfalskat vin m. m.
Kwicksalveri.
Obehör försäljning av gifter.
Innehavare av arsenik
Läkemedelsgodset

~~men han vandt~~ af senik. man er urolig
er det ^{at} ~~oppas bok~~ viel denne lid et

~~are at~~ Buschhovenshukar on
the busch in Kint

da's de erg' krieken
bom kalk och sige

Vir de väx hala av ~~klippa~~ klippa
domen vade de nazat runt vil-
la minna vio. De gamla gam-
bit förmåndade mat de ayfö
fulla aktor eij noyo eable ej klip.
Dina tydā ~~hale~~ ^{att} de ej bättre tyg-
ingo en man som högg ut slayden.

Den sjuttonde kommar Baldf som blev
abbet ~~go~~^{gå} i sjunde årtusendet med
sin upplagan av stor bok. Nu bör-
jar bina ~~att~~^{att} ~~söka~~^{söka} respa
"ut, ut, ut, " ~~på t röja~~^{på} ~~var~~^{var}
~~gå~~^{gå} och en vacker dag var
ut för att räkta upp ny bokstad.

att man också klipper mina
dyliko omtaliga växter på sikt.
Bläckare är ganska trågårtsmäster
så den till han lärde att de skulle

klippo busibomhaïkene åtta sta-
dar före mitt rommar ca briefs
le dum derasot om våren och
erdugg "så blevde gata och dogt
p. de gamles för ejande manat
föll minad eller sommar sol-
laper i kräftans tecken och
det hemmelsberg eller

Himminborg eller Sköndals härliga boning, med samma
namn, hvilke, ~~är~~ ^{är} nämndt är och belägen
vid Bilforsat. N:o 7143:61.

Antal sjuka och döda under år 19 uti smittsamma sjukdomar, farsoter m. m. inom kommunen.

Antal döda torde införas av prästerskapet enligt dödboken uti sina motsvarande kolumner.

S j u k d o m a r	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa	
	sjuka	döda	sjuka	döda	sjuka	döda	sjuka	döda	sjuka	döda	sjuka	döda	sjuka	döda
Smittkopper	"													
Mässling														
Skarlakensfeber														
Fläcktyfus														
Tarmfyfus (tyfoidfeber)														
Barnsängsfeber														
Rödsot														
Kolera														
Kikhusta	tre dagar	for	ostre dagar	eftre	mitten	mar	fäller	det	går	med	och	den	lätt	och
Frossa														
Epidemisk hjärnfeber														
Difteri (elakartad halssjuka)														

6:o. Andra anmärkningar.

om längsta dagar
finns följande:
St: Petri är den längsta
dag och
St: Barnabes (22)
viken sedan
hans
St: Lucie kommer
hont till sijgen?

Någon dag i den här månaden infaller starrbran-
det — Starungarna flugit ut med ballar och braka-
varunder inga skallutkörningar gördet ty
då väcker det direkt intet annat än orgos
& kall ikke heller åka mag. "Heliga Lekamens
dag" som infaller ^{är} förra torsdagen efter trefaldighets-
sondagen ej heller "Alla Engels dag" dagen efter
midvinternadagen ty både dessa dagar är helgi-
de i a' att istet i alukta föreställa dessa dagar är iact
de gamla och ty då finns de ingen såd den efter.

Debiterings- och uppbördslängd å kommunalutskylder

Dervant pommo de till scannens ,
Margaretha och Magdalena med gammaln.
Jakob spröde rael,
Av Olaf Kroning god. "

Bondepraktiken säger: 7 denna månad skall
man inga starka dryck eller purgants till sig,
laga; vakta dig för myrsen törna och bröllo-
bad, åderlättande, metan mat och förskyf-
het, men salvia dricka i nioårs åldern och ~~att~~ ^{att} göra
smul. Det är däremot gott att byggja och fläktta hussamtaliga grus.
Hund mass kall grotta ha ve redla på fatjän-
derim.

"Nu skär jag ragn, åker hem mitt hä,
och det som vänt är, mänd jag kring trö.
Hund dagarne g i nu an med storsta makt,
Derfor ej far jag nu min sundhet åkt."

Den andre o Juli ~~hur~~ ^{hur} Mari's beröbelles-
dag, vilken var helgdag på 1600 talet. ~~Hon~~
~~för en sundhet~~, ~~sädes~~ den lyft han und-
~~teg allt~~, ~~staden~~ "sprickor av holt eller
far magt li og ga av holt i ~~å~~ ^å ~~å~~". ~~Sedan~~
~~förde hon uppsam med sig å runtavun en kniv~~
~~på såd om myrigen gott i ak.~~
Då skulle det börja renvädas. Mari's beröbelles-
dag vill det gärna fortsetta i tre "veckor".

Vår sädan börjar nu att gå i ask
åtminstone under nornas ala är ~~N~~ ^{Det}
är det också tid att tanka på näts-
skärden eller "ledonen" som det senare
kallas, ty nu är gräset fördigt för ~~slättan~~
att som det kallas "bla." Därfor hör det
när man böjer att se kornate i korset:
"Ser du ~~ett~~ ^{en} blåka du nämnadig,
Ser du ~~två~~ ^{ett} blåka du gä,
Ser du tre ~~ett~~ ^{sko} du springa till
eller och du ^{augus}!"

"När du första körn arbetar du av pinnan
När flera är emot dig ler ^{låt oss} skynde dig

B c

Den skattskyldiges

Ser du tre ~~are~~ ska du springa till
eller ochta! augus".

"Var du första komaset ser tar du av pinnen
låan med,

Var flera än emot dig ler skynde dig
då att slå græst nor".

Du nionde kommer också Cyriacus med slätter-
lien och du är det ~~och~~ høglid att slå sitt hø.

Du fjortonde kommer biskop Phocas med slätter-
rifvan "nu dito och mina ejerklarer näller och nu
är det också tid att ~~räviga~~ sitt hø i "hypor".

~~Lidet von han~~ görur ser du första högfan upphö-
rum ~~var~~ först omvänt att ~~Galla~~. som höslotten är årets
första skridt. Blåverspöden är ju världens täljare men
du väntar ~~väntar~~ en stift till ~~sigt~~ och således ej oss
pälterhistorie. Kunde ja slätter höslotten givna utan en

Kas

Debet

Kassaförvaltarens anteckningar angående uppbördens		Debet	
Dato	T ex t	Influtna uppbörsmedel	p.g.a. av att honor dottor till en bedräkt guds präst blev krisana och födmar den här 2.
1:a	2:dra	3:die	
uppbördens	uppbördens	uppbördens	

Den fentyska hava vi spottadet
143:63. med syn
Aportla delning, ~~och den för hava~~ och ovan
nämtes stjärnslara mätter, vilket betyder
att gudslyssna stjärnor dölja ut sig till alla
hederlingar. Vi ser derfor också en hel
skara av stjärnor på himmelen för ut-
på hednolandommen, utmärkt med en
förfädratlig drake med vingar och stort,
sprutande eld ur gapet, sär vicko. Genom
denna himmelska strid kom man att finna
i uppor, och ~~så~~ ^{Då den 3. by fruntimmers} i verkan
i fallar den 19-24 sa böja ackslör-
det mesta detta ~~taskat~~ prinnat
gråta av förfädrakelum, derfor hela slite.
"Den 18 är det Sara
Hon kan falla tårar så rara."
Og humes systrar kan derfor svara
Mänga gamla voro derfor rädder att böja
sin rävhäst under ~~vänta~~ väckas ty da
qui har ju den egenskapen att elen at
sa lättsed ~~gror på tre dygn~~ att den
gegor på tre dygn"
"All den gråt, på tre dygn"
Om det regnade Margaretha den 20
~~sad hon "pito" (svälte) i mitterna~~
~~och då blev det mega vältarinord året.~~
En gammal gäta der om lyder:
"Ja gick po en väg,
Og de va inom väg,
Ja hitté en ling,
X Og de va inom ling,
Hade jag sett de hadde jag inte tade,
Men ja så de ente derfor lojde."
Svar: En not utan häme hittad på en skogspö.
~~Jag gick po en skogs väg,~~
~~och där är ju ingen riklig väg.~~
Influtna uppörda (1:a)
D:o a:o (2:a) D:o (3:a) Influtna restanter
D:o
"Jag hitté en ~~"hultenborg"~~ (en här-
nistan),
Och det var ju ingenting vart.
Hade jag sett det, hade jag inte ta-
get det.
Men det kunde jag inte se.
Och det för tog jag den.
I dmittaven är fruntimmersvekan utmärkt
med en lutande båge vilket skall betyda att
det sväljas över till regnvädret.